

På gång inom EU

HÖSTEN 2015

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

HÖSTEN 2015

Upplysningar om innehållet:

Louise Andersson, 08-452 70 97, louise.andersson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2015

ISBN/Bestnr: 978-91-7585-294-2

Illustration/foto: Omslag © European Union 2012, Anna Ljungdell

- fotograf Mattias Hansson/HGbild, Glenn Nordlund - fotograf P-O

Sedin, Tomas Riste - fotograf Linn Malmén

Produktion: Åkesson & Curry

Tryck: LTAB, 2015

Förord

I På gång inom EU kan du läsa om det senaste som har hänt och som kommer att hända inom EU som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ner via www.skl.se/eu. I höstens nummer presenterar vi också den svenska delegationen i EU:s Regionkommitté där ett flertal nya ledamöter tillträtt under sommaren.

En av höstens stora frågor är den gemensamma asyl- och migrationspolitiken. Detta var särskilt utmärkande i det linjetal som kommissionens ordförande Juncker gav i september. Där aviserade Juncker ytterligare insatser för att hjälpa de många flyktingar som kommer till EU, bland annat en permanent och tvingande mekanism för fördelning av flyktingar i krissituationer. Den europeiska migrationspolitiken är en av SKL:s prioriterade EU-frågor och förbundet fortsätter bevaka dess utveckling och vilka konsekvenser den får för svenska kommuner, landsting och regioner.

Fortsatt vägledning för arbetet i EU är kommissionens tio prioriteringar. Inom energiunionen har ett flertal initiativ påbörjats och ett första åtgärds paket om Europas energisystem har presenterats. Kommissionen har också inlett översyn av en rad direktiv inom energiområdet, såsom byggnaders energiprestanda och energieffektiviseringsdirektivet. För SKL är det viktigt att tillsammans med staten bevaka den ökade integrationen och överstatligheten på området och att fokus ligger på måluppfyllelse snarare än på detaljstyrning. På miljöområdet kan vi också vänta oss ett nytt ambitiösare förslag om det omtvistade avfallsdirektivet innan årets slut.

Under hösten väntas en rad initiativ inom den digitala inre marknaden utifrån det åtgärds paket som presenterades i våras. För kommuners, landstings och regioners del rör det framförallt frågor som e-förvaltning och utbyggnad av stabilt och snabbt bredband. De lokala och regionala myndigheternas har en nyckelroll i detta arbete som måste beaktas i all framtida lagstiftning på området. En annan viktig fråga är dataskyddsförordningen där målet är att nå en överenskommelse innan årets slut.

Parallellt förbereds också förhandlingarna om FN:s nya klimatkonvention i Paris (COP 21). Till skillnad från föregående klimatförhandlingar lyfts nu kommuner och regioner särskilt fram. Exempelvis bjuds 1 000 borgmästare in till förmöte i Paris, däribland svenska deltagare, och kommuner och regioner uppmanas att rapportera in sitt klimatarbete.

Hemma i Sverige pågår regeringens utredning om delaktighet i EU. En del av utredningen är att föreslå åtgärder för ökad insyn, delaktighet och inflytande i de frågor som beslutas av EU. SKL har påpekat att kommuner, landsting och regioner behöver inkluderas tidigare i beslutsprocessen. Idag involveras de oftast vid den nationella implementeringen, vilket är för sent för att kunna påverka EU-lagstiftningen.

Det första numret av På gång inom EU kom ut för tio år sedan. Vi vet att den är och har varit mycket uppskattad bland flera av våra läsare. Men bra kan alltid bli bättre - därför kommer vårens nummer att skilja sig från de föregående. Vi tar tacksamt emot era synpunkter på hur framtidens På gång inom EU ska se ut.

Stockholm i september

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

7	Sveriges delegation i Regionkommittén
8	Den svenska delegationen i Regionkommittén
11	Kapitel 1 - EU:s styrning, framtid och horisontella frågor
11	En agenda för bättre lagstiftning
11	Utredning om delaktighet i EU
12	Det fortsatta arbetet med Europa 2020-strategin
12	Nya hållbara utvecklingsmål
13	Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ
14	Kapitel 2 - Regional utveckling och samarbete
14	Investeringsplanen för Europa är antagen
15	25 år av gränsöverskridande samarbete
15	Sammanhållningspolitiken genomförs nu
17	Kapitel 3 - Sysselsättning och arbetsmarknad
17	Oklart läge kring revideringen av arbetstidsdirektivet
18	Åtgärder inom EU:s arbetsmiljöstrategi
18	Fortsatt arbete med hälsa och säkerhet mellan EPSU och HOSPEEM
18	Nytt arbetsprogram för de europeiska arbetsmarknadsparterna
19	Ny sysselsättningsanalys av den europeiska arbetsmarknaden
19	Mammaledighetsdirektivet dras tillbaka
19	Framtida politik för jämställda pensioner
20	Kapitel 4 - Miljö, energi och klimat samt transporter
20	Initiativ inom Energiunionen
20	FN:s klimatkonvention - kommuner och regioner lyfts fram
21	Ambitiöst förslag om cirkulär ekonomi väntas
21	Översyn av reglerna om omgivningsbuller
22	Förhandlingarna fortsätter om luftpaketet
22	Översyn av Vitboken om transporter
22	Fortsatta diskussioner om förordningen om offentlig kontroll av bland annat livsmedel
23	Hållbar stadsutveckling
24	Kapitel 5 - Vård, omsorg och folkhälsa
24	Internationell strategi och EU-riktlinjer för Nationella Kvalitetsregister
24	Ny alkoholstrategi på gång
25	Fortsatt arbete med att anta nya förordningar om medicintekniska produkter
25	Europeiska referensnätverk (ERN)
26	EU:s nya tobaksregelverk implementeras

27	Kapitel 6 - Inre marknaden och konkurrensfrågor
27	Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union
28	TTIP - vägen mot ett nytt handelsavtal med USA
28	Förhandlingar om dataskyddsförordningen
29	Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter
29	Moderniseringen av EU:s statsstödsregler
30	Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter
30	Europeisk standard och utredning om e-faktureri i offentlig sektor
32	Kapitel 7 - Migration, jämställdhet och mänskliga rättigheter
32	Utsatta EU-medborgare
33	En europeisk agenda för migration
33	Diskussioner om ny jämställdhetsstrategi
34	Arbetet med CEMR:s jämställdhetsdeklaration
34	Studier om jämställdhetspolitiken i EU-länder
34	Sverige bäst på jämställdhet i EU
35	Verktyg för data om könsrelaterat våld
36	Kapitel 8 - Digitalisering, forskning, utbildning och kultur
36	Digitala inre marknaden
36	Samråd om en ny handlingsplan för e-förvaltning
37	Aktiviteter inom Horisont 2020
37	Åtgärder inom arbetsplanen för kultur 2015-2018
38	Idrottens bidrag till sysselsättning och tillväxt
38	Förslag på nya prioriteringar för EU:s strategiska ram för utbildning
39	SKL:s prioriterade EU-frågor 2015
41	Ordlista
47	Praktiska länkar
48	Kontakt

Sveriges delegation i Regionkommittén

Europeiska regionkommittén har sedan den inrättades 1994 till uppgift att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. I år har det gått 20 år sedan 24 svenska kommun- och landstingspolitiker tog plats i kommittén i och med Sveriges inträde i EU. Svenska kommuner och landsting fick därmed en formell möjlighet att påverka EU:s lagstiftning.

Idag utgörs kommittén av 350 ordinarie ledamöter och 350 ersättare som alla är folkvalda i kommuner och regioner i EU:s 28 medlemsländer. Det är Europaparlamentet, rådet och kommissionen som rådfrågar kommittén på ett stort antal områden. Kommittén måste alltid rådfrågas på områden som rör ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. Den kan även yttra sig på eget initiativ då en fråga har särskild betydelse för den lokala och regionala nivån.

En betydande del av de lagar och regler som beslutas av EU påverkar kommuner, landsting och regioner. Därför är det också viktigt att beslutsfattarna, dvs. rådet och Europaparlamentet, respekterar de viktiga principerna om subsidiaritet och proportionalitet när nya beslut ska tas. Regionkommittén spelar här en stor och viktigt roll som försvarare av flernivåstyret.

Den svenska delegationen

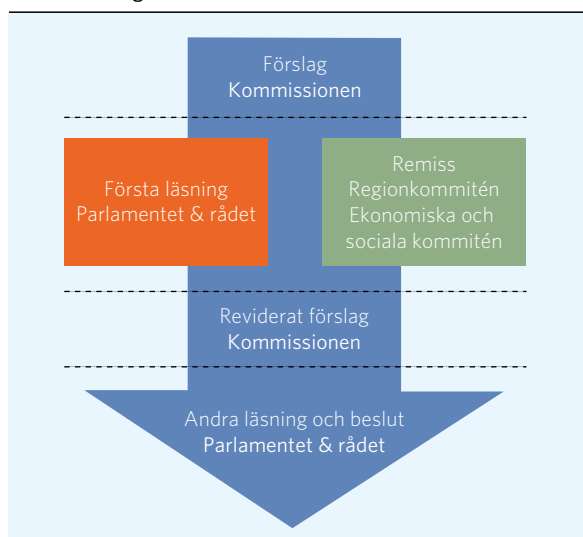
Under sommaren har ett antal nya ledamöter i den svenska delegationen utsetts av rådet. Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 suppleanter under perioden 2015-2020.

Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Regionkommitténs sex utskott. Lite längre fram presenteras ledamöterna och deras respektive utskott. Förutom att vara en del av den svenska delegationen tillhör ledamöterna olika europeiska partigrupper. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tillhör PES-

gruppen, Moderaterna tillhör EPP-gruppen och Folkpartiet samt Centerpartiet tillhör ALDE-gruppen.

Sveriges Kommuner och Landsting fungerar som kanslifunktion till den svenska delegationen. Förbundet förser bland annat ledamöterna med SKL:s ståndpunkter i olika frågor och erbjuder expertstöd till de ledamöter som har fått ReK:s uppdrag att ta fram ett yttrande. Sedan 1995 har SKL gett expertstöd i över 80 yttranden som svenska ledamöter har ansvarat för, det senaste om m-hälsa. Ledamöterna är även adjungerade till förbundets olika sakkberedningar.

FIGUR 1. Regionkommittén i EU

Följ Regionkommitténs arbete

På Regionkommitténs hemsida kan du läsa mer om kommitténs arbete. Regionkommittén har också en databas (TOAD) där alla datum för och handlingar till utskottens möten och plenarsessioner finns tillgängliga för allmänheten. Dokumenten finns tillgängliga på samtliga officiella språk.

Regionkommitténs hemsida: cor.europa.eu

Regionkommitténs databas (TOAD): toad.cor.europa.eu

”Regionkommittén och den svenska delegationen är viktiga som påverkanskanaler för svenska kommuner, landsting och regioner. Det är det enda formella EU-organ där vi har en direkt möjlighet att påverka EU:s politik och lagstiftning.

Under hösten står bland annat migration, energiunionen och den digitala inre marknaden högt på EU-agendan. Vad som beslutas i dessa frågor kommer att beröra oss på hemmaplan. Det är därför viktigt att Regionkommittén och den svenska delegationen uppmärksammar lagstiftare på vilka konsekvenser förslagen får för våra kommuner, landsting och regioner.”

Ilmar Reepalu (S)
Ordförande i svenska delegationen

Den svenska delegationen i Regionkommittén

Sverige företräds av fyra ledamöter i Regionkommitténs sex utskott. Markerade politiker (*) är ordinarie ledamöter i Regionkommittén.

CIVEX-utskottet

Utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser. Aktuella frågor under hösten är bland annat den europeiska agendan för migration och paketet för bättre lagstiftning.

Heléne Fritzon (S)*
Kristianstads
kommun

Jelena Drenjanin (M)*
Huddinge kommun

Ulrika Landergren (FP)*
Kungsbacka kommun

Ilmar Reepalu (S)*
Delegationsordförande
Malmö stad

Anna Ljungdell (S)*
Nynäshamns
kommun

Åsa Ågren
Wikström (M)
Umeå kommun

Anders Knape (M)*
Vice delegations-
ordförande
Karlstads kommun

Tomas Riste (S)*
Landstinget i
Värmland

COTER-utskottet

Utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget. Aktuella frågor under hösten är bland annat regelverket för gränsöverskridande samarbete och indikatorer för territoriell utveckling.

ECON-utskottet

Utskottets för ekonomisk politik. Aktuella frågor under hösten är bland annat tjänstehandelsavtalet TiSA inom handelsavtalet mellan USA och EU (TTIP).

Paul Lindquist (M)*
Stockholms läns
landsting

Carl Fredrik Graf (M)
Halmstads kommun

ENVE-utskottet

Utskottet för miljö, klimatförändringar och energi. Aktuella frågor under hösten är bland annat energunionen och Parisprotokollet.

Joakim Larsson (MP)*
Västra Götalands-
regionen

Jonny Lundin (C)
Härnösands kommun

Krister Andersson (S)
Västra Götalands-
regionen

Erik Pelling (S)
Uppsala kommun

Carl Johan
Sonesson (M)
Region Skåne

Glenn Nordlund (S)
Örnsköldsviks
kommun

NAT-utskottet

Utskottet för naturresurser. Aktuella frågor under hösten är bland annat förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken och modernisering av landsbygds ekonomin.

Ewa-May Karlsson (C)*
Vindelns kommun

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

Yoomi Renström (S)*
Ordförande för
SEDEC-utskottet
Ovanåkers kommun

Martin Andreasson (M)*
Västra Götalands-
regionen

Marie Sällström (S)
Landstinget i Blekinge

Xamuel Gonzalez
Westling (V)
Hofors kommun

Marie-Louise
Rönmark (S)
Umeå kommun

Ingeborg Wiksten (FP)
Landstinget Väster-
norrland

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

En agenda för bättre lagstiftning

I maj antog kommissionen sin agenda för bättre lagstiftning. Programmet ska lyfta fram de politiska områden som EU ska fokusera på och leda till högre kvalitet i lagstiftningsprocessen. Det rör bland annat konsekvensbedömningar, insyn, offentliga samråd och genomförande. Avsikten är att hitta de effektivaste sätten för att nå de politiska målen.

Med agendan vill kommissionen uppdatera sina lagstiftningsmetoder för att möta förväntningar på öppenhet och samråd, samt se över regelbördan för företag, offentlig förvaltning och medborgare.

Som grund för arbetet har kommissionen tagit fram ett utkast till ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning som kompletterar befintliga avtal om gemensamma arbetsmetoder mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet. Avtalet innehåller arbetsmetoder för individuella lagstiftningsärenden och delade åtaganden som ska förbättra den årliga och fleråriga planeringen. Kommissionen inleder förhandlingar med parlamentet och rådet och målet är att förhandlingarna ska vara klara vid slutet av 2015. De rättigheter som Europaparlamentet och rådet har som lagstiftare ska enligt kommissionen inte påverkas av de nya arbetsformerna eftersom dessa finns tydligt definierade i fördraget.

Kommissionen uttrycker också en vilja att öka det politiska stödet för Refit-programmet genom att utveckla den så kallade Refit-plattformen. Refit är EU-kommissionens program för att kartlägga EU-lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Utvecklingsarbetet innebär bland annat att plattformen i framtiden föreslås bestå av experter från privat sektor, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén samt av representanter från alla 28 medlemsländer.

CEMR och CEEP har framhållit de lokala myndigheternas roll och särställning i samrådsförandet. Regionkommittén antar sitt yttrande vid plenarsessionen i oktober.

Kommissionen: *Agenda för bättre lagstiftning*

CEMR: *Deklaration om agendan för bättre lagstiftning*

CEEP: *Yttrande om agendan för bättre lagstiftning*

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Utredning om delaktighet i EU

Regeringen utsåg i juni 2014 en särskild utredare för att utreda möjligheterna att främja insyn, delaktighet och inflytande för aktörer i Sverige när det gäller

frågor som beslutas inom EU. Utredaren ska analysera kunskapsnivån i Sverige i frågor om EU och redogöra för de påverkansmöjligheter som finns idag. Vidare ska utredaren förslå åtgärder för ökad insyn, delaktighet och inflytande, inom ramen för EU:s nuvarande regelverk och arbetssätt.

I utredningsdirektivet konstateras att det behövs ett tätare samarbete med intressenter utanför regeringen inför Sveriges förhandlingar på EU-nivå, både för att inhämta kunskap och för att förankra Sveriges position. SKL instämmer i denna formulering och anser att det nationella förankringsarbetet behöver utvecklas.

Kommuner, landsting och regioner påverkas av beslut fattade på EU-nivå. Ofta genomförs dessa beslut av den subnationella nivån och dessa aktörer har även stor kunskap om de praktiska förutsättningarna för denna implementering.

SKL anser därför att det är nödvändigt att inkludera kommuner, landsting och regioner tidigare i beslutsprocessen. Idag tas deras synpunkter in först när det inte är möjligt att påverka EU-lagstiftningen, det vill säga genom remissförfaranden i samband med den nationella implementeringen. Etablerandet av formella förankringsprocesser för EU-frågorna samt ökad insyn i regeringens EU-arbete skulle kunna underlätta detta.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2016.

Regeringen: *Utredning om delaktighet i EU*

Kontaktperson:

Gabriel Werner, gabriel.werner@skl.se, 08-452 77 98

Det fortsatta arbetet med Europa 2020-strategin

Under hösten 2014 genomförde kommissionen ett offentligt samråd om Europa 2020-strategin i halvtid. Dock lade kommissionen inte fram några förslag i mars 2015 som utlovat. Istället aviserade kommissionen att förslag finns att vänta vid årsskiftet 2015/2016. Regeringskansliet tror att det är osannolikt att förslagen kommer att innehålla revideringar av målen på EU-nivå eftersom nya resultat till år 2020 inte kommer att hinna åstadkommas.

Däremot har regeringen indikerat att de svenska utbildningsmålen ska revideras i höstens budget. Målet gällande avhopp från gymnasieskolan ska sänkas från tio procent till sju procent och målet att alla 30–34-åringar ska ha minst två års eftergymnasial utbildning höjs från 40–45 procent till 45–50 procent.

Europa 2020-strategin antogs år 2010. I strategin sattes fem överordnade mål som EU ska nå senast år

2020 inom sysselsättning, forskning och utveckling (FoU), klimatförändringar och energi, utbildning samt kampen mot fattigdom och social utestängning. För att påskynda framstegen på EU-nivå lade kommissionen fram sju flaggskeppsinitiativ med tillhörande arbetsprogram på områden som ansågs särskilt viktiga för tillväxten. Strategin har fungerat som utgångspunkt för EU-insatser inom den inre marknaden, EU:s budgetram för 2014–2020 och EU:s politik för yttre åtgärder.

För att övervaka och främja det nationella genomförandet av Europa 2020 uppmanades medlemstaterna att sätta upp egna mål och ange detaljerade åtgärder i så kallade nationella reformprogram. Programmen ses över årligen på EU-nivå som en del av den europeiska planeringsterminen. Den europeiska planeringsterminen är tänkt som ett sätt att stärka den ekonomiska styrningen i EU och inleddes för första gången i början av år 2011. Den har nu etablerat sig som den nya årliga politiska cykeln för ekonomisk styrning och övervakning på EU-nivå.

Europa 2020-strategin berör flera politikområden som i Sverige är kommuners, landstings och regioners ansvar. SKL anser att ett förstärkt deltagande av kommuner och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter på nationell och europeisk nivå, är avgörande för att Europa 2020-strategin ska bli mer framgångsrik än den föregående Lissabonstrategin. Förbundet betonar i sammanhanget vikten av EU:s sammanhållningspolitik som ett centralt verktyg för att nå strategins målsättningar.

SKL träffar löpande Statsrådsberedningen och arbetsmarknadens parter för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin.

SKL: *Europa 2020-strategin, Yttrande om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin, Kartläggning av Europa 2020-strategins regionala förankring*

Kommissionen: *Europa 2020-strategin, Samråd om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin*

Regeringen: *Europa 2020-strategin*

Regionkommittén: *Europa 2020 Övervakningsplattform*

Kontaktpersoner:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Nya hållbara utvecklingsmål

I slutet av september antog FN:s generalförsamling de nya hållbara utvecklingsmålen, så kallade Sustai-

nable Development Goals (SDGs). EU har varit en aktiv part i diskussionerna och har deltagit i förhandlingarna. År 2015 är Europaåret även tillägnat internationellt utvecklingssamarbete. De hållbara utvecklingsmålen är relevanta för EU som världens största biståndsgivare men också direkt för EU:s medlemsländer då de nya målen är universella. Målen berör ett stort antal områden som relaterar till svenska kommuners, landstings och regioners verksamheter.

Ytterligare viktiga internationella förhandlingar kommer att äga rum vid COP 21 i Paris under november-december 2015 inom ramen för de internationella klimatförhandlingarna. Förhandlingarna i både New York och Paris handlar om globala utmaningar som tar sig lokala uttryck. Därför kommer deras utfall att påverka kommuner, landsting och regioner i Sverige, inom EU och i övriga världen.

I både dessa processer är det viktigt att den lokala nivåns roll beaktas. Därför arbetar SKL och den globala samarbetsorganisationen för kommun- och regionförbund (UCLG) för att kommuner och regioner i utvecklingsländerna ska erkännas som centrala utvecklingsaktörer och få de resurser som de behöver för att bidra till att utrota fattigdomen i världen, minska klimatpåverkan och bygga hållbara städer. Detta sker i samarbete med en rad andra organisationer inom ramen för insatsen Global Taskforce of Local and Regional Governments for Post-2015 Development Agenda.

Kommissionen: *Positionspapper om post 2105-målen*

Global Taskforce: *Global Taskforce of Local and Regional Governments for Post-2015 Development Agenda*

Kontaktperson:

Gabriel Werner, gabriel.werner@skl.se, 08-452 77 98

Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ

EU-kommissionen har utvärderat EU:s medborgarinitiativ och förslagit förändringar. Medborgarinitiativet ger alla som är medborgare i ett medlemsland och har uppnått rösträttsålder för Europaparlamentet rätt att direkt vända sig till kommissionen med en uppmaning om att föreslå lagar på områden där EU har befogenhet att stifta lagar, till exempel miljö, transport eller folkhälsa. Ett medborgarinitiativ måste få stöd från minst en miljon EU-medborgare från minst 7 av de 28 EU-länderna.

Kommissionens utvärdering visar att cirka sex miljoner EU-medborgare skrivit under ett medborgarinitiativ. Av 51 förslag till medborgarinitiativ har än så länge tre initiativ samlat in minst en miljon underskrifter och gått igenom hela processen. Ett exempel

är ett initiativ som handlar om att vatten och sanitet är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. I utvärderingen lyfter de bland annat fram problem med namninsamling över nätet och att det är olika krav för att skriva under i olika länder.

Regionkommittén har tagit fram ett yttrande som kommer att behandlas i oktober 2015. Kommitténs förslag till yttrande tar fasta på vikten av stärkt deltagardemokrati inom EU och viljan att fortsätta utveckla medborgarinitiativ som ett verktyg för att främja en europeisk debatt om frågor som är angelägna för EU-medborgarna.

Regionkommittén pekar också på hinder och orsaker till att det bara är tre initiativ som uppnått en miljon underskrifter och föreslår åtgärder för att underlätta för fler medborgarinitiativ framöver. Det handlar både om att förenkla proceduren till att öka medvetenheten och kunskapen om hur människor kan föreslå och stödja medborgarinitiativ. SKL har följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

SKL: *Informationsblad om EU:s medborgarinitiativ*

Kommissionen: *EU:s medborgarinitiativ, Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ*

Regionkommittén: *Förslag till yttrande om EU:s medborgarinitiativ*

Kontaktperson:

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se 08-452 78 27

Regional utveckling och samarbete

Investeringsplanen för Europa är antagen

Den investeringsplan om 315 miljarder euro som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker presenterade i slutet av 2014 godkändes av Europaparlamentet i juni. Syftet med investeringsplanen är att råda bot på den alltför låga investeringsnivån i EU sedan finanskrisen 2008.

Likviditeten hos företag, banker, pensionsfonder och försäkringsbolag är idag hög, men utmaningen är att få dessa aktörer att investera i Europa på medellång och lång sikt. Många investerare anser att de har svårt att hitta lämpliga investeringsobjekt. För att ändra på detta har investeringsplanen fått tre dimensioner:

- › Inrättande av den Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI) 2015–2017 för att mobilisera privata och offentliga investeringar. Fonden riktar sig till projekt som på marginalen inte är lönsamma för privata investerare.
- › Förbättra investeringsklimatet genom att skapa en inre marknad för kapital och harmonisera regelverket för kapitalmarknader, samt en enhetlig energimarknad och sammankoppling av energinäten i hela unionen.
- › Skapa en plats där projekt och investerare kan mötas, såsom en webbplats, samt en stödfunktion dit projekt kan vända sig för att få hjälp med utformning och att presentera sig för att attrahera investerare.

Gällande EFSI kommer kommissionen att bidra med 16 miljarder euro. Europeiska investeringsbanken (EIB) bidrar med fem miljarder euro samt garantier om 60 miljarder euro som ska minska risken och ge ökat intresse från privata investerare. Kommissionens och EIB:s beräkningar visar på att garantierna kommer att attrahera 15 gånger så mycket privat kapital till fonden. Det innebär att EFSI totalt skulle kunna uppgå till 315 miljarder euro. Det finns även möjlighet för medlemsländer att bidra med medel till fonden.

Att en fjärdedel av fonden avsätts för små och medelstora företag är välkommet då de idag har svårt att få tillgång till kapital för att utveckla verksamheten. Fonden kommer inte att ta geografiska eller sociala hänsyn, vilket innebär att länder som bidrar med kapital till fonden inte är garanterade att få tillbaka medel i form av investeringar.

Att resurser från ramprogrammet för forskning och innovation (Horisont 2020) och fonden för ett sammanlänkat Europa överförs till EFSI kan dock få negativa konsekvenser ur ett regionalt och lokalt perspektiv. I och med att investeringar i EFSI måste vara finansiellt lönsamma för att attrahera privat kapital kan investeringar i digital infrastruktur och digital utveckling hämmas i regioner där förväntad finansiell avkastning är för låg, till förmån för ekonomiskt starkare regioner.

Sammanfattningsvis är EFSI ett komplement till andra fonder och finansieringsmöjligheter samt ett sätt att få en del av det privata kapitalet att söka sig

till projekt inom den offentliga sfären. Till detta måste även andra fonder bidra till att utveckla projekt inom de områden där EFSI aldrig kommer att vara intressant för privata investerare.

Kommissionen: *Meddelande om en investeringsplan för Europa, Förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar*

Regionkommittén: *Yttrande om en investeringsplan för Europa*

Kontaktperson:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

25 år av gränsöverskridande samarbete

Territoriellt samarbete och de så kallade interreg-programmen syftar till att främja en ökad integration och samarbete mellan regioner i olika länder inom EU. I år har det gått 25 år sedan Interreg startade.

Interreg finansierar framför allt insatser inom forskning och innovation, hållbara transporter, främjande av en gränsöverskridande arbetsmarknad samt utveckling av miljövänliga energikällor. De ska liksom övriga program som finansieras av regionalfonden bidra till genomförandet av EU:s tillväxt och sysselsättningsstrategi, Europa 2020. Totalt uppgår finansieringen från EU till 12,5 miljarder kronor under perioden 2014–2020.

En viktig utgångspunkt för de program vars geografi omfattar hela eller delar av Östersjön är EU:s strategi för Östersjöregionen. Strategin syftar till att rädda havsmiljön, att länka samman regionen och att öka välståndet

I den nyss påbörjade programperioden för 2014–2020 omfattar Interreg EU:s 28 medlemsstater, tre EFTA-länder (Norge, Schweiz och Lichtenstein), sex kandidatländer och 18 angränsande länder. Interregs totala tilldelning från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) är 10,1 miljarder euro, som motsvarar 2,8 procent av sammanhållningspolitikens budget. Sverige deltar i 13 av dessa program, med en total budget på ca 14 miljarder euro inklusive nationell medfinansiering.

I oktober antar Regionkommittén ett yttrande om regelverket kring och om förstärkning av det gränsöverskridande samarbetet. I september hölls en konferens i Luxemburg för att uppmärksamma 25 år av gränsöverskridande samarbete och blicka framåt.

Kommissionen: *Interreg, INTERACT*

Tillväxtverket: *Interreg-program i Sverige*

Kontaktperson:

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Sammanhållningspolitiken genomförs nu

Nästan alla program inom sammanhållningspolitiken och de Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) är nu igång med sitt genomförande. Den totala EU-budgeten för den kommande sjuårsperioden är fastlagd till 1 082 miljarder euro. 32,5 procent av dessa, eller närmare 352 miljarder euro, är den sammanlagda budgeten för sammanhållningspolitiken för perioden 2014–2020.

De tjugotalet program som omfattar Sverige eller delar av Sverige har nu kommit igång med utlysningar och ett stort antal projekt har redan beviljats medel.

Samtidigt som programmen nu genomförs har arbetet påbörjats med att samla in kunskap och erfarenheter om processen med att ta fram programmen samt om hur programmen genomförs förenat med kraven på måluppfyllelse. EU-kommissionen har beställt ett antal rapporter, liksom Europaparlamentet och Regionkommittén. Regioner i EU liksom SKL får riktade frågor om hur väl sammanhållningspolitikens målsättningar om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning uppnås och hur den så kallade partnerskapsprincipen har efterlevts.

Insamling av kunskap om genomförandet och den pågående översynen av Europa 2020-strategin, som styr hela sammanhållningspolitiken, pågår också. Regionkommittén lyfter upp erfarenheter och synpunkter i dessa diskussioner. SKL föder löpande in synpunkter genom de svenska ledamöterna i Regionkommittén och deltar i diskussioner i och utanför Sverige.

Nya leaderområden

I den nya programperioden 2014–2020 är det möjligt att arbeta med Leader i samtliga fyra strukturfonder: regionalfonden, socialfonden, jordbruksfonden för landsbygdens utveckling och havs- och fiskerifonden.

Leader, lokalt ledd utveckling, är en metod för arbetet med landsbygdsutveckling som bygger på samverkan mellan offentliga, ideella och privata aktörer. Representanter från de tre olika sektorerna bildar ett lokalt partnerskap (LAG) som tar fram en lokal utvecklingsstrategi. Strategierna beskriver vilka insatser området behöver. Varje område bestämmer själv vilka fonder de vill integrera i sina strategier. Utifrån den lokala utvecklingsstrategin beslutas vilka projekt som ska tilldelas medel.

Arbetet med att ta fram nya utvecklingsstrategier, vilka kommer att ligga till grund för att bilda nya leaderområden, har pågått. Under våren 2015 gjorde den så kallade urvalskommittén en bedömning och valde

ut 48 strategier för vilka Jordbruksverket under hösten ska besluta om och medel tilldelas.

SKL: EU:s sammanhållningspolitik

Kommissionen: Sammanhållningspolitiken 2014–2020

Tillväxtverket: Regionalfonden, Interreg

ESF-rådet: Europeiska socialfonden

Jordbruksverket: Landsbygdsprogrammet, Havs- och fiskeriprogrammet, Leader

Kontaktpersoner:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Gunnar Anderzon, gunnar.anderzon@skl.se, 08-452 76 25

Sysselsättning och arbetsmarknad

Oklart läge kring revideringen av arbetstidsdirektivet

År 2004 inleddes arbetet för att revidera det nuvarande arbetstidsdirektivet. Efter fem år av diskussioner och förhandlingar slogs det fast att parlamentet och rådet inte kunde enas om ett förslag. Till följd av de strandade förhandlingarna mellan rådet och parlamentet tillfrågades arbetsmarknadens parter på europeisk nivå år 2011 om de ville inleda förhandlingar i frågan. Inte heller arbetsmarknadens parter kunde nå en överenskommelse i frågan vilket resulterade i att kommissionen år 2013 noterade att förhandlingarna hade strandat.

Kommissionens uppfattning är att den nuvarande situationen är djupt otillfredsställande. Den säkerställer varken att arbetstagarnas hälsa och säkerhet skyddas inom unionen i enlighet med EU-lagstiftningen eller skapar tillräcklig flexibilitet för företag och arbetstagare vid arbetstidens förläggning.

För att komma vidare i processen påbörjade kommissionen en översyn av direktivet hösten 2014 genom att genomföra tre så kallade konsekvensanalyser av det nuvarande direktivet:

- › En konsekvensanalys där Sverige och övriga medlemsländer har skrivit nationella rapporter om den praktiska tillämpningen av direktiv 2003/88/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden.
- › En ekonomisk konsekvensanalys med fokus på de ekonomiska, finansiella och administrativa

aspekterna av arbetstidsdirektivet i Sverige och nio andra medlemsländer.

- › En sektorsspecifik studie för sjukvårdssektorn som fokuserar på intervjuer med åtta medlemsstater som ska representera kluster av de andra medlemsstaterna. Sverige representerades i det nordiska klustret av det danska landstingsförbundet.

Rapporter om dessa analyser var beräknade till början av år 2015. Det är oklart om och när dessa kommer, men förväntas i nuläget till slutet av 2015.

För att samla in ytterligare synpunkter inför en eventuell revidering av arbetstidsdirektivet öppnade kommissionen ett offentligt samråd om direktivet som avslutades i mars 2015. SKL svarade på samrådet i linje med sina tidigare yttranden i frågan. CEEP, HOSPEEM (den europeiska arbetsgivarorganisationen för sjukvård) och CEMR där SKL är medlemmar svarade även. Bidragen finns nu tillgängliga på webbplatsen för samrådet.

Frågan kring arbetstidsdirektivet är av största vikt för SKL:s medlemmar och är en av SKL:s prioriterade EU-frågor för 2015. SKL bevakar och driver fortsatt lobbying i frågan mot kommissionen genom sitt medlemskap i CEEP, HOSPEEM och CEMR.

Kommissionen: *Arbetstidsdirektivet, Öppet samråd om arbetstidsdirektivet*

Kontaktperson:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Åtgärder inom EU:s arbetsmiljöstrategi

EU:s arbetsmiljöstrategi för 2014-2020 syftar till att säkra hälsa och säkerhet på arbetsplatsen. Strategin pekar ut tre huvudsakliga utmaningar:

- › Att förbättra implementeringen av existerande regelverk, särskilt hos mikro- och småföretag.
- › Att förbättra förebyggandet av arbetsrelaterade sjukdomar som kan uppstå både från kända risker och från nya riskexponeringar.
- › Att hantera den åldrande arbetskraften.

Kommissionen har nu tagit fram ett antal förslag på aktiviteter som ska stödja implementeringen av strategin. Ett förslag gäller inrättande av ett utbildningscentrum för arbetsmiljöinspektörer samt inrättande av en europeisk arbetsmiljöinspektion. En arbetsgrupp föreslås tillsättas som ska undersöka möjligheten att införa direktiv eller liknande när det gäller psykosociala risker. Införande av ergonomiska standarder finns också med bland förslagen.

Arbetsmarknadens parter på europeisk nivå har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen. De europeiska arbetsgivarorganisationerna har varit kritiska till de ovannämnda förslagen. Istället för ytterligare reglering förordas dialog med arbetsmarknadens parter. Arbetsgivarorganisationerna föreslår också utvidgad information och erfarenhetsutbyte om positiva exempel på företag som arbetar framgångsrikt inom de psykosociala samt ergonomiska arbetsmiljöområdena.

Kommissionen: *EU:s arbetsmiljöstrategi 2014-2020*

Kontaktperson:

Ned Carter, ned.carter@skl.se, 08-452 76 23

Fortsatt arbete med hälsa och säkerhet mellan EPSU och HOSPEEM

De europeiska arbetsmarknadsparterna HOSPEEM och EPSU fortsätter arbetet med arbetsgruppen för hälsa och säkerhet som inleddes i slutet av förra året. SKL deltar i arbetsgruppen.

Den 10 november kommer en konferens att hållas om stress och psykosociala risker i Helsingfors. Region Gävleborg kommer att medverka på konferensen med en beskrivning av rutiner för att hantera mobbning och trakasserier.

Med stöd av EU-kommissionen ordnades också en konferens i Paris våren 2015 som fokuserade på belastningsbesvär. Vid denna konferens bidrog Sverige med en presentation kring det framgångsrika arbete som bedrivits vid Karlskoga lasarett.

HOSPEEM: *HOSPEEM:s webbplats*

EPSU: *EPSU:s webbplats*

Kontaktperson:

Ned Carter, ned.carter@skl.se, 08-452 76 23

Nytt arbetsprogram för de europeiska arbetsmarknadsparterna

De europeiska arbetsmarknadsparterna Business-Europe/UEAPME, CEEP och ETUC har kommit överens om ett nytt arbetsprogram för 2015-2017. SKL har inom ramen för sitt medlemskap i CEEP deltagit i arbetet med att ta fram det nya programmet.

Arbetsprogrammet innehåller åtta punkter som parterna kommer att fokusera på de kommande två åren.

- › Aktivt åldrande ur ett generationsperspektiv.
- › Förenas arbete och familjeliv och jämställdhet för att minska löneskillnader mellan könen.
- › Lärlingskap och ungas sysselsättning.
- › Rörlighet och migration.
- › EU:s investeringspaket.
- › Behov av kompetens och färdigheter inom den digitala ekonomin.
- › Aktiva arbetsmarknadsåtgärder.
- › Främja parternas och den sociala dialogens kapacitet och genomförande.

Inom kompetens och färdigheter i digitala ekonomier samt aktiva arbetsmarknadsåtgärder kommer parterna att utbyta synpunkter inom ramen för den sociala dialogkommittén. Under kommittén kommer också en arbetsgrupp att tillsättas som ska följa genomförandet och uppföljningen av den sociala dialogen i olika överenskommelser och instrument.

Parterna kommer att hålla ett seminarium på temat att förena arbete och familjeliv samt jämställda löner. Fokus ligger också på att utbyta erfarenheter av goda exempel, lagstiftning och praxis. Arbetet ska mynna ut i att gemensamma slutsatser på området tas fram.

Parterna fortsätter att bidra till debatten och överväger gemensamma aktiviteter på övriga områden.

De tre gemensamma projekten för 2014-2016 har en nära koppling till det nya programmet. De omfattar projekt för lärlingsutbildningar, fortsatta aktiviteter för att stärka den europeiska sociala dialogen samt resurscentret där den sociala dialogens dokument och aktiviteter finns tillgängliga.

SKL: *Sociala dialogen i EU*

De europeiska arbetsmarknadens parter: *Resurscenter*

CEEP: *De europeiska arbetsmarknadens parter arbetsprogram 2015-2017*

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Ny sysselsättningsanalys av den europeiska arbetsmarknaden

En ny gemensam sysselsättningsanalys har tagits fram av de europeiska arbetsmarknadsparterna BusinessEurope/UEAPME, CEEP och ETUC. Syftet med analysen är att dels nå en samsyn gällande situationen på den europeiska arbetsmarknaden, dels att bidra med lösningar på hur jobbskapande och sysselsättning kan främjas.

Analysen utgår från statistik från de senaste sju åren och identifierar kommande utmaningar och ger rekommendationer inom sex områden:

- › Sysselsättning, investeringar, tillväxt och konkurrenskraft.
- › Produktivitet, forskning och utveckling, utbildning och kompetensutveckling.
- › En rättvis, rörlig, dynamisk arbetsmarknad för alla.
- › Arbetsmarknadsrelationer.
- › Socialt skydd och sammanhållning.
- › Demografi.

Sysselsättningsanalysen kommer att användas i parternas gemensamma arbete och i arbetet med EU:s institutioner.

De europeiska arbetsmarknadens parter: *Gemensam sysselsättningsanalys*

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Mammaledighetsdirektivet dras tillbaka

Förslaget om det reviderade så kallade mammaledighetsdirektivet har dragits tillbaka. Enligt förslaget skulle den obligatoriska mammaledigheten i EU öka från 14 till 18 veckor. Anledningen är att Europaparlamentet och rådet inte har kunnat enas om förslaget som lades fram redan 2008. Kommissionen har flera gånger uppmanat rådet som har blockerat förslaget att återuppta diskussionerna med Europaparlamentet som sagt sig kunna gå med på en kompromiss.

Kommissionen har nu publicerat en färdplan med de första idéerna kring ett nytt direktiv som tar hänsyn till samhällsutvecklingen under de senaste decennierna. Andelen kvinnor som arbetar i Europa uppgår till 63,5 procent (från 40 procent i Grekland till 75 procent i Sverige). Europa 2020-målet är 75 procent för både kvinnor och män. Enligt kommissionen förblir kvinnors deltagande på arbetsmarknaden långt under sin potential på grund av bristande möjligheter att balansera arbete och familjeansvar.

Kommissionen ska undersöka en rad olika problem som förvärvsarbetande föräldrar och vårdnadshavare ställs inför i vardagen. Inte enbart mammaledighet ingår i kommissionens förslag, utan också andra

initiativ som kompletterar det nuvarande regelverket är att vänta.

Kommissionen är fast besluten att knyta nya initiativ till den nuvarande politiska samordningen inom ramen för Europa 2020-strategin. Frågan är kopplad till den europeiska planeringsterminen där kommissionen övervakar nationella budgetar och utfärdar landspecifika rekommendationer, även när det gäller kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och föräldraledighet.

Olika intressenter, bland annat arbetsmarknadens parter, kommer att få tillfälle att framföra sina synpunkter vid ett offentligt samråd. Det nya initiativet väntas ingå i kommissionens arbetsprogram för 2016.

SKL: *Jämställdhet i Europa*

Kommissionen: *Färdplan för att balansera arbete och familjeansvar*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Framtida politik för jämställda pensioner

Kommissionen har offentliggjort en oberoende expertrapport om könsskillnader i pensioner i EU. Rådet antog också i juni de första slutsatserna någonsin om en framtida politik för mer jämställda pensioner. Enligt kommissionens rapport förblir könsskillnaderna i pensioner omfattande. Kvinnor har i genomsnitt 40 procent lägre pensioner än män. Skillnaderna varierar kraftigt mellan olika länder, från 4 procent till 46 procent.

Klyftan mellan könen i lön, sysselsättning och arbetstid är en stor bidragsgivare till den nuvarande pensionsskillnaderna mellan män och kvinnor. Vissa pensionssystem har försökt att införa riskminskande åtgärder, såsom medborgarpensioner. Att pensionssystem inte är neutrala och vissa lägger till ytterligare orättvisor slås fast i rapporten.

De slutsatser som antogs vid rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och konsumentfrågor (EPS-CO) handlar bland annat om att förbättra uppföljningen av könsskillnaderna, att förstå dess orsaker och effekter samt att inrätta omfattande förebyggande och förmildrande åtgärder som tar tillräcklig hänsyn till kvinnors hela liv. Att minska könsskillnaderna i pensioner är en viktig del för att garantera ekonomiskt oberoende för kvinnor, under hela livet; en byggsten mot ökad jämställdhet i EU enligt rådet.

Kommissionen: *Rapport om könsskillnader i pensioner i EU*

Rådet: *Slutsatser om att minska pensionsklyftan mellan kvinnor och män*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Miljö, energi och klimat samt transporter

Initiativ inom Energiunionen

Den strategi för en robust och hållbar energiunion som kommissionen presenterade i början av 2015 syftar till att minska importberoendet, användningen av energi och klimatpåverkan, samt till att integrera och öppna de europeiska energimarknaderna.

Kommissionen presenterade ett av energiunionens första förslag i juli – ett åtgärds paket kring elmarknad, energikonsumenter, översyn av energimärkningsdirektivet och översyn av utsläppshandeln. Under 2015 besöker energikommissionär Maros Šefčovič EU:s olika medlemsländer. I november väntas den första rapporten om tillståndet i energiunionen, inkluderande utmaningar och möjligheter samt rekommendationer för respektive medlemsland.

Inom ramen för energiunionen har också kommissionen inlett en översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda. En konsultation är utlyst till och med 31 oktober. Kommissionen har även aviserat en översyn av energieffektiviseringsdirektivet, initiativ som rör transport och utsläpp av koldioxid samt ett meddelande om energiutvinning från avfall. Området ges också ökade finansieringsmöjligheter genom regionalfonderna och investeringsplanen för Europa.

För SKL är det viktigt att tillsammans med staten bevaka den ökade integrationen och överstatligheten på området, att fokus ligger på målpuppfyllelse snarare än på detaljstyrning. Det gäller att satsningarna på förnybar energi och energieffektivisering blir ändamåls-

enliga och stärker försörjningstrygghet och konkurrenskraft. Energipriser och konkurrenskraft behöver också lyftas i arbetet. Svenskt agerande, energiproduktion och styrning mellan olika energislag, till exempel i byggregler, behöver ses i ett EU-perspektiv. En viktig part i förbundets arbete är de europeiska kommunförbundens paraplyorganisation CEMR.

Kommissionen: *Energiunionen, Samråd om byggnaders energiprestanda*

CEMR: *webbplats*

Kontaktperson:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

FN:s klimatkonvention – kommuner och regioner lyfts fram

Den 30 november till 11 december samlas världens länder i Paris för COP21, det tjugoförsta partsmötet under FN:s klimatkonvention. Till skillnad från tidigare förhandlingsomgångar, som bland annat hållits i Lima, Durban och Köpenhamn, kommer kommuner och regioner denna gång att lyftas fram för att visa på det nödvändiga klimatarbete som pågår världen över.

I samband med mötet organiseras även en separat arena för diskussion med och information från icke statliga aktörer och intresseorganisationer. Kopplat till partsmötet bjuder Paris borgmästare in 1000 borgmästare till ett förmöte, där bland annat kommun-

organisationer med svenska medlemmar deltar. Sommaren 2015 hölls en konferens i Lyon – World Summit Climate & Territories – för alla icke-statliga aktörer som ska delta i Paris. Konferensen samlade 800 aktörer och syftade till att visa på viljan och engagemanget hos icke-statliga aktörer samt att belysa vikten av en territoriell ansats i arbetet med klimatförändringar.

Inför FN-förhandlingarna i Paris uppmanas kommuner och regioner att visa upp sina åtaganden och initiativ på portalen Nazca som är en del av handlingsagendan Lima-Paris. Detta görs enklast via rapporteringsinitiativ som Climate Disclosure Portal (CDP) eller Carbons som har koppling till Compact of Mayors och kommunorganisationerna ICLEI och C40. Så småningom ska även åtaganden föras över från Borgmästaravtalet (Covenant of Mayors) där ett 50-tal svenska kommuner deltar. I början av hösten 2015 innehöll Nazca uppgifter från knappt 20 svenska kommuner om individuella åtaganden samt medlemskap i nätverk och samarbeten vilka i huvudsak har registrerats via Carbons.

Kommissionen: COP 21

Regeringen: Strategi för COP 21

Franska ordförandeskapet: COP 21

Regionkommittén: Förslag till yttrande

World Summit Climate & Territories: webbplats

Nazca: webbplats

Carbons: webbplats

Climate Disclosure Portal: webbplats

Kontaktperson:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

Ambitiöst förslag om cirkulär ekonomi väntas

Kommissionen har aviserat att ett nytt paket på temat cirkulär ekonomi som ska presenteras i slutet av 2015. Paketet är en komplettering till det paket som presenterades sommaren 2014 och kommer att innehålla ett flertal lagförslag och meddelanden. Bland de förslag som väntas finns en omtvistad revidering av EU:s avfallsdirektiv efter det som drogs tillbaka i februari i år. Förslaget väntas bli mer ambitiöst än det föregående som bland annat innehöll mål om 70 procent materialåtervinning av hushållsavfall till år 2030. Parallellt med avfallsförslaget väntas kommissionen presentera ett meddelande om avfallsförbränning.

Under sommaren har kommissionen haft en öppen konsultation om cirkulär ekonomi för att samla in synpunkter. Svaren finns tillgängliga på kommissionens sida för samrådet.

Ärendet är en av SKL:s prioriterade EU-frågor under 2015 och förbundet följer det aktivt. SKL:s viljeinriktning är att verka för en hög men realistisk ambition där förslagen är anpassade till medlemsstaternas kraftigt varierande nivå på avfallshantering. SKL förespråkar också att kommissionen tar fram förslag som säkerställer mer grundläggande krav på medlemsstaternas avfallshantering. Förbundet betonar fortsatt kraven på minskad deponering och verkar för att kommissionen ytterligare utvecklar de delar som handlar om förebyggande av avfall. SKL verkar också för att ett ambitiöst men realistiskt mål för materialåtervinning ska gälla för unionen som helhet och att de enskilda medlemsstaterna nivåer följs genom ett styrningssystem.

SKL: Yttrande om revidering av EU:s avfallsdirektiv

Kommissionen: Cirkulär ekonomi, Svar på samrådet om cirkulär ekonomi

Kontaktperson:

Gunnar Fredriksson, gunnar.fredriksson@skl.se,

08-452 77 85

Översyn av reglerna om omgivningsbuller

Som en del av kommissionens REFIT-program kommer direktivet om bedömning och hantering av omgivningsbuller (direktiv 2002/49/EC) att ses över. Översynen inkluderar direktivet som helhet, införandet av gemensamma bulleruppskattningsmetoder via Cnossos-EU, samt nya bedömningsmetoder för hälsoeffekter och buller. Vad gäller bedömningsmetoderna för hälsoeffekter är kommissionen särskilt intresserad av resultaten från en samtidig översyn från WHO, gällande sambandet mellan dos och respons.

Översynen ska resultera i en rapport i slutet av 2016 och under försommaren 2015 arrangerade kommissionen en första workshop på temat. Workshopen kommer i sin tur att följas av en intressentkonsultation, intervjuer och en ytterligare workshop.

Kommissionen: Översyn av direktivet om omgivningsbuller, Workshop om omgivningsbuller

Kontaktperson:

Helena Lagerholm, helena.lagerholm@skl.se,

+32 2 549 08 65

Förhandlingarna fortsätter om luftpaketet

Dålig luftkvalitet är den största orsaken till för tidig död i EU. Kommissionen presenterade därför ett förslag till ny luftvårdspolitik år 2013 för att minska luftföroreningar. Förslaget syftar till att kostnadseffektivt bidra till att klara nuvarande gränsvärde för luftkvalitet inom hela EU samt att nå EU:s långsiktiga mål om luftkvalitet.

Förslaget till ny luftvårdspolitik består av fyra delar:

- › Ett nytt strategiskt handlingsprogram för luftpolicy för 2030.
- › Ett reviderat ”takdirektiv” med nya bindande utsläppstak för 2020 och 2030.
- › Ett nytt direktiv för att minska luftföroreningar från medelstora förbränningsanläggningar.
- › Ett ratifikationsförslag för det så kallade Göteborgsprotokollet.

Paketets delar har kommit olika långt i förhandlingsprocessen. Informella dialogförhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen om direktivet om medelstora förbränningsanläggningar avslutades under sommaren 2015. En formell överenskommelse väntas under hösten 2015. Takdirektivet och Göteborgsprotokollet är fortfarande föremål för diskussioner i parlamentet och mellan medlemsländerna.

SKL har fokuserat på direktivet om medelstora förbränningsanläggningar då detta bedöms påverka kommunerna mest. Vad gäller förslaget till medelstora förbränningsanläggningar har SKL under förhandlingarna verkat för:

- › Att ett bra system för uppföljning och tillsyn är på plats i tid för att kommunerna ska kunna bedriva en effektiv tillsyn.
- › Att kraven på små förbränningsanläggningar inte blir orealistiska för kommunala/landstingskommunala anläggningar i Sverige.
- › Tydliga skrivningar som fungerar som grund för lokala tillsynsmyndigheter – kopplat till överlappningen med IED-direktivet (artikel 2).
- › Åtgärder som bidrar till att halterna sänks i de berörda gaturummen i första hand och inte till hela luftkvalitetszonen – kopplat till mätningar i luftkvalitetszonerna (artikel 5.5).

SKL har följt och riktat påverkansinsatser, via kommun- och regionförbundens paraplyorganisation i Europa (CEMR), samt i kontakter med Regeringskansliet och relevanta Europaparlamentariker.

SKL: Yttrande om EU-kommissionens luftvårdspaket

Kommissionen: Förslaget till ny luftvårdspolitik

Kontaktperson:

Kerstin Blom Bokliden, kerstin.blom.bokliden@skl.se,
08-452 78 60

Översyn av Vitboken om transporter

Under våren 2015 genomfördes en konsultation om EU:s vitbok för transporter från 2011. Kommissionens syfte med konsultationen var att samla in förslag och synpunkter på de utmaningar som finns samt för att se över om det finns behov att ändra fokus i vitboken.

Vitboken är en del av EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi, Europa 2020, och ska definiera en långsiktig strategi för att nå det övergripande målet för EU:s transportpolitik. Strategins mål är att ge nuvarande och kommande generationer tillgång till säker, pålitlig och prisvärd rörlighet samtidigt som oönskade effekter som trängsel, olyckor och klimatförändringar minskas.

Kommissionen har presenterat resultaten från konsultationen och en sammanfattande analys och rapport av dessa. Bidragen kommer att ingå i en kommande översyn av vitboken.

Kommissionen: Resultat från konsultationen,
Sammanfattande rapport om konsultationen

Regionkommittén: Yttrande om vitboken om transporter

CEMR: Positionspapper om vitboken om transporter

Kontaktperson:

Cecilia Mårtensson, cecilia.martensson@skl.se,
08-452 75 62

Fortsatta diskussioner om förordningen om offentlig kontroll av bland annat livsmedel

Inom EU pågår arbete med ett förslag till en ny kontrollförordning för bland annat livsmedelsområdet och övriga led i kedjan ”från jord till bord”. Den föreslagna förordningen ska ersätta nuvarande kontrollförordning (EG nr 882/2004).

Förslaget från kommissionen har behandlats i medlemsstaterna. För Sveriges del har ett remissförfarande skett till berörda centrala, regionala och lokala myndigheter. I samband med remissförfarandet genomfördes också en hearing med medverkan av bland annat Landsbyggsdepartementet, Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

SKL har avgett yttrande till Livsmedelsverket om förslaget till förordning. I detta yttrande och i en särskild skrivelse till Landsbyggsdepartementet har för-

bundet påtalat orimligheten i kommissionens ursprungsförslag om att så kallade ”mikroföretag” ska undantas från betalning av kontrollavgifter. Mikroföretag räknas som företag med mindre än 10 anställda och med en omsättning på mer än 2 miljoner euro. SKL:s linje är att det bör vara upp till varje medlemsstat att besluta om hur finansiering av kontrollen ska ske. De svenska ledamöterna i Regionkommittén har också drivit denna fråga.

Förslaget behandlades av Europaparlamentet förra året. Parlamentet föreslog då en ändrad skrivning om att medlemsstater kan undanta små och medelstora företag från betalning av avgifter.

Förhandlingarna har varit relativt låsta under våren 2015 och det luxemburgska ordförandeskapet (hösten 2015) har bedömt att flera frågor behöver diskuteras vidare, bland annat finansieringsfrågan. Det är i nuläget mycket svårt att bedöma hur ett slutligt ställningstagande kommer att se ut. Det handlar inte bara om mikroföretagen utan i nuläget snarare om avgifterna överhuvudtaget ska vara harmoniserade eller ej.

Kommissionen: Förslag till förordning om offentlig kontroll

Europaparlamentet: Europaparlamentets yttrande

Regionkommittén: Yttrande om offentlig kontroll

Kontaktperson:

Thomas Forsberg, thomas.forsberg@skl.se, 08-452 78 82

Hållbar stadsutveckling

Hållbar stadsutveckling är i första hand en nationell angelägenhet, men delar av stadsfrågorna har under lång tid hanterats på EU-nivå, bland annat inom miljö-, transport- och regionalpolitiken. Kommissionen håller på att ta fram en ”Urban Agenda” för att få en helhetssyn på frågor kopplade till stadsutveckling som hanteras på EU-nivå.

Förra året presenterade kommissionen ett meddelande om de urbana aspekterna i EU:s politik och öppnade ett samråd som SKL deltog i. Kommissionens slutsatser från samrådet var att koordinera mer mellan direktoraten, göra en urban analys i alla frågor som berörs, öka kunskapsbasen och fokusera på några få områden.

Frågan diskuterades vid ett ministermöte i Lettland i juni. SKL:s tolkning är att det behöver bli ett starkare tryck i frågorna för att det ska bli en prioriterad fråga i kommissionen, vilket det ännu inte ser ut att bli.

Aktiviteter inom hållbar stadsutveckling

Inom sammanhållningspolitikens programperiod för 2014–2020 har hållbar stadsutveckling stärkts.

I regionalfonden ska minst fem procent öronmärkas för insatser för hållbar stadsutveckling. I Sverige har tre regionalfondsprogram, Västsverige, Sydsverige och Stockholm, särskilt prioriterat detta område.

Kommissionen har också ställt krav på EU:s medlemsländer att erbjuda processtöd för detta ändamål. I Sverige har Boverket i samverkan med andra myndigheter skapat en nationell plattform för hållbar stadsutveckling. Plattformen ska bidra till en ökad samverkan och samordning, ökat erfarenhetsutbyte samt kunskapsutveckling och kunskaps-spridning.

Kommissionen har också etablerat ett nätverk för städer. Nätverket omfattar städer eller regioner som driver projekt inom regionalfondens öronmärkning till hållbar stadsutveckling.

Kommissionen har även tillsatt särskilda medel för innovativa åtgärder. 330 miljoner euro kommer att finansiera innovativa åtgärder inom området hållbar stadsutveckling och kanaliseras genom tematiska utlysningar för framtida utmaningar i städer. Även städer som driver projekt inom detta program ska ingå i ovan nämnt nätverk för städer.

Vissa program för europeiskt territoriellt samarbete har också valt insatsområden som stödjer hållbar stadsutveckling, till exempel Östersjöprogrammet som har skrivit in miljövänlig urban mobilitet inom programdelen för transport. Det territoriella samarbetsprogrammet Urbact fokuserar i sin helhet på att stödja kapacitetsbygge, erfarenhetsutbyte och ökad kunskap för städer och hållbar stadsutveckling.

SKL: Yttrande om de urbana aspekterna i EU:s politik

Kommissionen: Resultat från samråd om en urban agenda, Urbact

Boverket: Nationell plattform för hållbar stadsutveckling

Kontaktperson:

Eva Hägglund, eva.hagglund@skl.se, 08-452 78 67

Vård, omsorg och folkhälsa

Internationell strategi och EU-riktlinjer för Nationella Kvalitetsregister

För att Sverige även fortsättningsvis ska ha en betydande roll inom registerforskning är det viktigt att sprida kunskap och skapa nätverk internationellt. Därför har Nationella Kvalitetsregister påbörjat arbetet för att stimulera internationell samverkan för kvalitetsregister i Sverige. Tyngdpunkten ligger på forskning, förutsättningar för internationella jämförelser och interprofessionellt lärande.

En internationell strategi har tagits fram som syftar till att öka användning av data från register med fokus på den gränsöverskridande dimensionen. Tanken är att projekt och stödjande aktiviteter ska startas under hösten 2015. Register som är intresserad av att påbörja internationella kontakter kan söka stöd och medel från Nationella Kvalitetsregister.

EU-kommissionen fortsätter också arbetet kring riktlinjer för patient- och kvalitetsregister. Dessa är sprungna ur en Joint Action, kallad PARENT, och syftar till att förbättra sekundär användning av data från register med fokus på den gränsöverskridande dimensionen. Riktlinjerna beräknas vara klara i november 2015 och därefter ska pilotprojekt påbörjas för att bland annat se hur dessa fungerar i praktiken. Riktlinjerna är enbart rekommendationer och kommer inte att vara bindande för den lokala och regionala nivån.

Nationella kvalitetsregister: *Webbplats*

Kommissionen: PARENT

Kontaktperson:

*Kristina Lidén Mascher, kristina.lidenmascher@skl.se,
08-452 71 75*

Ny alkoholstrategi på gång

Under 2015 har det inom EU diskuterats hur den alkoholstrategi som omfattade perioden 2006–2012 ska följas upp. Kommissionen anser att den gamla strategin gäller tillsvidare, men från flera håll ställs krav på att kommissionen ska utarbeta en ny.

Alkoholstrategin togs initialt fram för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska de alkoholrelaterade skadorna och innehöll fem insatsområden:

- › Skydda ungdomar, barn och ofödda barn.
- › Minska antalet skador och dödsfall till följd av alkoholrelaterade trafikolyckor.
- › Förebygga alkoholrelaterade skador bland vuxna och minska de negativa effekterna på arbetsplatsen.
- › Informera, utbilda och öka medvetenheten om konsekvenserna av riskfylld och skadlig alkoholkonsumtion och om goda alkoholvanor.
- › Utveckla och förvalta en gemensam kunskapsbas på EU-nivå.

Europaparlamentet antog i april 2015 en resolution som uppmanade kommissionen att snarast påbörja arbetet med en ny strategi för EU för perioden 2016–2022. Parlamentet anser att den bör ha samma upplägg och mål som den gamla, det vill säga att bekämpa alkoholrelaterade skador på medlemstas nivå, vara handlingsinriktad och främja ett arbetssätt som involverar flera deltagande aktörer. Frågan om en ny alkoholstrategi diskuteras också i ministerrådet.

Europaparlamentet uppmanade också kommissionen att snarast utreda om alkoholhaltiga drycker i framtiden bör omfattas av kravet på information om ingredienser och näringsinnehåll. Idag är alkoholhaltiga drycker undantagna från de krav på innehållsförteckning som annars ställs på livsmedel och drycker. Kommissionen väntas lämna en rapport om innehållsdeklarationer avseende alkoholhaltiga drycker i slutet av 2015.

Europaparlamentet betonar också att åtminstone kaloriinnehållet i alkoholhaltiga drycker bör anges så snart som möjligt och uppmanade därför kommissionen att lägga fram ett lagförslag om detta senast 2016.

Kommissionen: *Alkoholstrategi 2006–2012*

Europaparlamentet: *Resolution om en ny alkoholstrategi*

Kontaktperson:

Filippa Myrbäck, filippa.myrbäck@skl.se, 08-452 75 27

Fortsatt arbete med att anta nya förordningar om medicintekniska produkter

Förhandlingar om ny reglering för medicintekniska produkter inom EU har pågått sedan år 2012. De kretsar kring två förslag till nya förordningar, ett med fokus på medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik och ett mer generellt om medicintekniska produkter.

Syftet är att modernisera reglerna för att uppmuntra innovation och se till att produkterna är säkra och kan saluföras i hela EU. På så sätt vill man förbättra granskningen av produkter innan de kommer ut på marknaden och skärpa kontrollen när de har blivit tillgängliga. Reglerna ska också underlätta tillbakadragandet av felaktiga produkter och verka mot förfalskade produkter. Förslagen omfattar över 500 000 medicintekniska produkter – från plåster, graviditetstester till de senaste pacemakrarna och röntgenapparaterna.

I juni 2015 enades rådet om sakinnehållet i sin förhandlingsposition. De centrala delarna i rådets överenskommelse är:

- › Skärpta regler för etablerandet och godkännandet av anmälda organ samt relevanta nationella myndigheters övervakning av deras verksamhet.
- › Extra bestämmelser om tillverkarens ansvar för uppföljning av kvalitet, prestanda och säkerhet för de produkter som släpps ut på marknaden.
- › Skärpta regler för klinisk prövning för att öka tillgången på tillförlitliga kliniska data om medicintekniska produkter.
- › Krav på tillverkare och importörer av produkter att registrera sig själva och sina produkter i en central europeisk databas.
- › Inrättande av en EU-portal för att rapportera allvarliga tillbud och korrigerande åtgärder från tillverkarnas sida.

Överenskommelsen innebär att det luxemburgska ordförandeskapet under hösten kan inleda förhandlingarna med Europaparlamentet. Parlamentet behandlade frågan senast i juni 2014 och hade en mängd synpunkter på förslaget.

SKL fortsätter att bevaka och påverka förslagets utformning genom kontakter i Bryssel och Regeringskansliet. SKL bedömer att förslagen om etablerandet och godkännandet av anmälda organ och övervakningen av deras bedömningar är av mycket stor vikt för de medicintekniska produkternas kvalitet och tilltron till hela systemet med anmälda organ.

Kommissionen: *Förslag till förordning om medicintekniska produkter*

Rådet: *Medicintekniska produkter*

Europaparlamentet: *Yttrande vid första behandlingen*

Kontaktperson:

Pål Resare, pal.resare@skl.se, 08-452 79 59

Europeiska referensnätverk (ERN)

EU-kommissionen bedriver sedan en tid tillbaka ett arbete med att inrätta europeiska referensnätverk (ERN). Syftet är att främja högspecialiserad sjukvård inom framför allt områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta. Patientrörlighetsdirektivet, som antogs 2011, ger kommissionen mandat att stödja medlemsländerna i utvecklingen av sådana nätverk för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna.

Våren 2014 beslutade kommissionen om kriterier för inrättande och utvärdering av europeiska referensnätverk. Därigenom fastställdes bland annat villkor som måste uppfyllas av nätverk och vårdgivare som önskar delta i ett ERN. Kommissionen har där efter tagit in anbud vad gäller uppdrag att dels utveck-

la en handbok och metoder för bedömning av ERN, dels undersöka vilka tjänster som ERN och deras medlemmar bör tillhandahålla. Sommaren 2015 inleddes ett arbete med välja ut oberoende organ som kan bedöma inkomna ansökningar. En utlysning av europeiska referensnätverk väntas under 2016.

SKL ställer sig positivt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: Europeiska referensnätverk (ERN)

Kontaktperson:

Gunilla Gunnarsson, gunilla.gunnarsson@skl.se,
08-452 72 14

EU:s nya tobaksregelverk implementeras

Det nya tobaksvarudirektivet antogs våren 2014 och implementeras nu i nationell lagstiftning. De flesta av reglerna ska börja gälla under det första halvåret 2016.

Så många som 695 000 människor i EU dör i förtid varje år på grund av rökning. Rökningen beräknas dessutom kosta EU-länderna minst 100 miljarder euro. För att minska tobaksskadorna i Europa ville kommissionen förbättra regleringen av tobaksprodukter och deras marknadsföring.

Direktivet innehåller regler för tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter. Reglerna ska se till att konsumenterna får samma skydd i hela EU. Fokus är att förhindra industrin från att rekrytera nya rökare bland unga.

Sveriges regering har tillsatt en utredning som ska lämna förslag till nationellt genomförande av direktivet. Särskild utredare är Göran Lundahl. Utredningens slutbetänkande ska vara klart den 1 mars 2016.

Utredaren lämnade ett delbetänkande i början av februari 2015 som därefter har varit ute på remiss. Delbetänkandet fokuserar på hälsovarningar och annan märkning av tobaksförpackningar och förbud för vissa tillsatser av bland annat karakteristiska smaker. Nytt är att regleringen av tobaksvaror även ska gälla produkter som är baserade på örter eller frukter och som kan konsumeras genom förbränning (örtprodukter för rökning). Vad gäller klassificering av e-cigarett, ville utredaren invänta en prövning i kammarrätten innan förslag på kategorisering av dessa lämnades.

Folkhälsomyndigheten och kommunerna ska även fortsättningsvis ha ansvaret för tillsyn över hälso-

varningar. Detsamma gäller anmälningsskyldigheten, där också Polismyndigheten har en viktig roll.

SKL lämnade synpunkter på direktivet till regeringen och kommissionen. Förbundet instämmer i den problembild som beskrivs av EU och välkomnade en skärpning av direktivet. SKL bidrog också genom de svenska ledamöterna i Regionkommittén till att Regionkommitténs yttrande i första hand fokuserade på främjandet av folkhälsan.

SKL ställde sig under våren 2015 bakom förslagen i den särskilde utredarens delbetänkande.

Kommissionen: Tobaksvarudirektivet

Regeringen: Delbetänkande om gemensamma tobaksregler (SOU 2015:6), Genomförande av EU:s tobaksvarudirektiv

Regionkommittén: Yttrande om tobaksvarudirektivet

Kontaktperson:

Anna Östbom, anna.ostbom@skl.se, 08-452 76 96

Inre marknaden och konkurrensfrågor

Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union

Vid Europeiska rådets möte i juni 2015 lades en rapport om färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union fram. Rapporten är framtagen av Europeiska kommissionens ordförande i nära samarbete med ordförandena för Europeiska rådet, eurogruppen, Europeiska centralbanken och Europaparlamentet.

Syftet med rapporten är att på allvar lyfta fram diskussionen om fördjupningen av det ekonomiska samarbetet. Den ekonomiska krisen har visat det svåra med att ha en gemensam valuta och penningpolitik med enskild finanspolitik. Greklandskrisen har också visat på att nödvändiga institutioner och instrument inte finns tillgängliga för kommissionen, där enskilda medlemsländer fått spela större roll än EU:s institutioner.

Rapporten lyfter fram reformer inom fyra områden:

- › Ett system med konkurrenskraftsmyndigheter i euroområdet.
- › Ett förstärkt förfarande vid makroekonomiska obalanser.
- › Ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat.
- › Europeiska terminen.

Förslagen i rapporten är uppdelade i två steg. Det första steget utgår från de möjligheter som finns i nuvarande instrument och fördrag och som ska genom-

föras fram till juli 2017. Det andra steget utgörs av åtgärder av mer långsiktig karaktär som ska göra den ekonomiskpolitiska samordningen bindande. Steget kallas färdigställandet av EMU och ska avslutas senast år 2025.

Vilka delar av samordningen som ska omfatta samtliga EU-länder och vilka som ska begränsas till eurozonens länder är oklart i rapporten. Det är även oklart vilka delar som kommer att vara frivilliga att ansluta sig till för medlemsländer utanför eurosamarbetet.

En viktig fråga är hur arbetsmarknadens parter kommer att påverkas. Rapporten anger att arbetsmarknadens parter har en viktig roll som inte ska inskränkas. Samtidigt nämner man att de föreslagna konkurrensmyndigheterna ska ha i uppgift att se till att lönenivåerna inte blir så höga att de har en negativ inverkan på ekonomin.

Vissa av åtgärderna kommer att påbörjas redan under hösten, bland annat arbetet med den europeiska terminen, fullbordandet av bankunionen och förstärkningen av samarbetet med Europaparlamentet och de nationella parlamenten.

Kommissionen: *Rapport om färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union*

Regeringen: *Faktapromemoria om rapporten*

Kontaktperson:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

TTIP – vägen mot ett nytt handelsavtal med USA

TTIP (Transatlantic Trade Investor Partnership) är det stora frihandelsavtal mellan EU och USA som förhandlas sedan 2014. TTIP väntas kunna öppna den amerikanska marknaden och väsentligt öka handelsutbytet mellan USA och EU.

TTIP är inte bara en fråga om att ta bort tullar och tariffer. Avtalet handlar också om att undanröja regulatoriska handelshinder genom standardisering och att öppna upp den offentliga upphandlingen. Genom detta förväntas tillväxten att öka och villkoren för små och medelstora företag förbättras, samtidigt som konsumentpriserna pressas ned. Från kommissionens sida betonas också att den europeiska modellen med starkt konsumentskydd, arbetsrätt och miljöskydd ska skyddas.

Eftersom det inte bara är en fråga om frihandel – utan också om arbetsvillkor och tillåtna krav på områden av offentligt intresse – behöver TTIP:s inverkan på den offentliga sektorns verksamheter synliggöras. Från en svensk utgångspunkt är frihandel centralt för industrins tillväxtförutsättningar, men det är också viktigt att värna utrymmet för lokalt beslutsfattande i valet av driftsformer. Det är även viktigt att avtalet får en sådan utformning att det inte hindrar lokala myndigheter från att våga samverka med andra investerare, bland annat i kommande infrastruktursatsningar.

I vissa medlemsstater – som exempelvis i Tyskland och i Österrike – är motståndet mot TTIP starkt. Invändningarna i dessa länder tar bland annat sikte på att frihandelsavtalet kan få betydelse för den offentliga verksamheten på lokal nivå genom amerikanska företags etablering i välfärdssektorerna. Motsvarande debatt i Sverige är inte lika framträdande.

TTIP innehåller en tvistlösningsmekanism som har kritiserats hårt. Hur denna slutligt kommer att utformas är inte känt, men handelskommissionären Cecilia Malmström har under våren 2015 lagt fram förslag om en mer domstolsliknande tvistlösningsmekanism.

I juli 2015 antog Europaparlamentet en resolution om TTIP till stöd för kommissionens fortsatta förhandlingsarbete. Resolutionen grundades på en rapport utarbetad av den tyske parlamentarikern Berndt Lange. SKL välkomnar i synnerhet parlamentets ställningstagande att välfärdstjänster, dess utformning och genomförande, inte ska omfattas av ett eventuellt handelsavtal.

Att öka kunskapen om handelsavtalets betydelse för den offentliga sektorn och dess roll och behov är

mot den bakgrunden en uppgift värd att framhålla i de kommande årens utvecklingsarbete. SKL bevakar utvecklingen både i EU och i förhållande till den nationella nivån, bland annat inom ramen för samverkansorgan som CEEP och CEMR.

Kommissionen: *Frihandelsavtal mellan EU och USA*

Europaparlamentet: *Resolution om TTIP*

Kontaktpersoner:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Förhandlingar om dataskyddsförordningen

Kommissionen presenterade år 2012 ett omfattande reformförslag inom området persondataskydd. Den föreslagna dataskyddsförordningen ska ersätta direktiv (95/46 EG) om skydd för enskilda personer som avser på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. I Sverige är det nuvarande direktivet implementerat genom personuppgiftslagen (PUL) och fler än hundra särskilda registerförfattningar.

Förordningsförslaget avses gälla för behandling av personuppgifter både inom privat och offentlig sektor och blir direkt tillämpbar i alla medlemsländer om den antas. Förslaget bygger i stora delar på direktivet men innehåller samtidigt relativt många nya bestämmelser. Det huvudsakliga syftet med förordningen är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter i syfte att dels förbättra den inre marknads funktion, dels att öka den registrerades kontroll över sina personuppgifter. Förordningen är generell och gäller alla sektorer av samhället, med undantag för myndigheters brottsbekämpande verksamhet där ett särskilt direktiv föreslås. Utrymmet för medlemsländerna att besluta om kompletterande lagstiftning på nationell nivå kommer att minska.

Europaparlamentet behandlade frågan förra året och antog ett stort antal förändringar i förhållande till ursprungsförslaget. I juni 2015 enades rådet om en gemensam ståndpunkt och därmed har dialogförhandlingar mellan kommissionen, rådet och parlamentet inletts. Målet är att en överenskommelse om den nya förordningen ska nås före utgången av 2015.

SKL har arbetat aktivt med frågan, från Stockholm och Bryssel, bland annat i CEMR:s fokusgrupp för detta ärende.

Kommissionen: Reformförslag om dataskydd

Rådet: Pressmeddelande om överenskommelsen

Europaparlamentet: Resolution om dataskyddsförordningen

CEMR: Positionspapper om dataskydd för offentlig sektor

Kontaktperson:

Staffan Wikell, staffan.wikell@skl.se, 08-452 75 51

Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter

Kommissionens arbete med översynen av mervärdeskattesystemet fortsätter. Momsen inom offentlig sektor och nuvarande momsundantag i de allmännas intresse kvarstår som fokusområde i översynen, bland annat inom vård, skola och omsorg.

När och vilka förändringar som kan väntas är fortfarande oklart. De förslag man trodde att kommissionen skulle presentera i slutet av 2015 förväntas istället under 2016–2017.

Utifrån kommissionens rapport från förra årets samråd gör SKL bedömningen att eventuella förändringar troligen inte kommer att ändra Sveriges nuvarande tillämpning i någon större omfattning. Tänkbara ändringar är att offentliga aktörer blir skyldiga att debitera moms på till exempel sophämtning och parkeringsplatser. I Sverige föreligger redan momsplikt på dessa tillhandahållanden, oavsett om aktören är offentlig eller privat.

SKL gör också bedömningen att kommissionen har hörsammat förbundets synpunkter under de år som arbetet pågått. Förbundet antar vidare att kommissionen inte kommer att föreslå ett införande av ett ”kommunkonto-system” på EU-nivå, utan att det förblir en angelägenhet för respektive medlemsland. SKL fortsätter att bevaka och påverka mervärdeskattesystemets framtida utformning genom samtal med bland annat kommissionen och den svenska regeringen.

SKL: Svar på kommissionens samråd om mervärdesbeskattningen

Kommissionen: Samråd om reformer av mervärdesbeskattningen, Meddelande om mervärdesskattens framtid

Kontaktperson:

Jeanette Fored, jeanette.fored@skl.se, 08-452 79 24

Moderniseringen av EU:s statsstödsregler

Kommissionen har sedan 2012 drivit en modernisering av reglerna för statliga stöd. Moderniseringsarbetet, som syftat till samordning och förenkling, har omfattat både reformerade bestämmelser om hand-

läggningsprocessen och en rad nya materiella regler i riktlinjer för olika sektorer. Det innebär nya bestämmelser i procedurförordningen, gruppundantagsförordning och nya riktlinjer på flera viktiga områden, såsom offentliga stöd till regionala flygplatser.

Under sista kvartalet 2015 planeras en konferens för att presentera den samlade bilden av gruppundantagsförordningen och övriga riktlinjer på statsstödsområdet.

SKL har ställt sig positiv till arbetet och har via paraplyorganisationerna CEMR och CEEP deltagit i arbetet för att bevaka den lokala nivåns intressen under de samråd kommissionen genomfört. En samlad bild av det stora arbetet finns på kommissionens hemsida.

En viktig nyhet ligger de förändrade reglerna för kommissionens övervakning av stödgivning i medlemsstaterna. Den förenklade övervakningen omfattar till exempel statligt stöd för utbyggnad av bredband, stöd till innovation samt främjande av kultur och kulturarv. Motsvarande förenklingar gäller även för stöd till små och medelstora företag. De stöd som mest snedvrider konkurrensen ska däremot fortsättningsvis granskas på samma sätt som tidigare, genom ett förfarande med förhandsanmälan till kommissionen.

Som motvikt till det förenklade kontrollförfarandet innehåller det moderniserade regelverket också förpliktelser, både när det gäller bedömningen av vad som är stöd och för publiceringen av uppgifter om stöd på webben. Syftet med dessa nya regler är att säkerställa att reglerna följs även i sådana fall där kommissionen inte granskar stödets förenlighet med reglerna på förhand. Ett system för sådan publicering är under utveckling i Regeringskansliet.

Kommissionen har även sett över de regler som gäller bland annat miljö- och energisektorn, stöd till forskning, utveckling och innovation, riskfinansiering samt regionala statliga stöd. Dessutom effektiviserar undersökningen av klagomål som gäller statliga stöd. Kommissionen har fått befogenheter att sätta klagomålen i prioritetsordning och att få uppgifter för undersökningen direkt från företagen. Kretsen klagoberättigade har också begränsats.

SKL fortsätter att bevaka utvecklingen, bland annat via sina samarbetsorgan CEMR och CEEP.

Kommissionen: Modernisering av statsstödsreglerna

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

I de nya upphandlingsdirektiven som antogs 2014 finns det ett antal bestämmelser om elektronisk upphandling som bland annat anger att anbud ska lämnas elektroniskt inom några år. Det finns också bestämmelser om olika elektroniska förfaranden.

EU-kommissionen har en expertgrupp med representanter från alla medlemsstater som ska främja införandet av e-upphandling. Gruppen verkar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet vad avser de e-relaterade delarna, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKL.

Projekt som sedan tidigare initierats av kommissionen i syfte att främja den gränsöverskridande e-upphandlingen fortsätter. Sverige deltar i satsningen eSENS som ska samordna och utveckla e-förvaltningen inom EU. Huvudman för eSENS är Ekonomistyrningsverket (ESV).

ESV är också ansvarig för Open PEPPOL, ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsstaterna på området elektroniska inköp. I november 2014 fattades ett beslut om att rekommendera PEPPOL:s infrastruktur för e-handel i offentlig sektor i Sverige. Beslutet fattades inom ramen för det gemensamma arbete för att främja e-handel och e-upphandling som bedrivs under konceptet Single Face To Industry (SFTI). Bakom SFTI står ESV, Konkurrensverket och SKL.

Standardiseringsarbetet i CEN (European Committee for Standardization), om utveckling av elektroniska meddelanden inom offentlig upphandling, fortsätter inom ramen för dess workshop CEN/BII som nu är inne i sin tredje fas. Workshopen har i uppdrag att ta fram affärsprofiler och standardmeddelande för hela den offentliga inköpsprocessen. Arbetet kommer att avslutas i slutet av 2015. Ett remissförfarande över förslagen kring såväl e-handel som e-upphandlingsprofiler pågår under början av hösten för att sedan fastställas i december.

Ett nytt arbete initierades i juni i år. Det är bildandet av en så kallad programkommitté inom CEN (PC 440) där såväl e-handel som e-upphandling ingår. Det kommer att ges input till denna från bland annat CEN/BII.

Resultatet av de två föregående faserna av CEN/BII används av ett antal länder. I Sverige används bland annat de rekommenderade standarderna Sve-katalog, Sveorder, Sveleveransavisering och Svefaktura inom konceptet Svehandel.

När det gäller e-upphandling är arbetet i CEN/BII med innehåll i elektroniska kataloger och uppdater-

ing av det underlag som är relaterade till de nya direktiven föremål för remissförfarande. Från svensk sida deltar SFTI för att ge input till arbetet.

Kommissionen: *EU-upphandling*

Övrigt: *CEN, SFTI, OpenPEPPOL, eSENS, Svehandel*

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se, 08-452 79 87

Europeisk standard och utredning om e-fakturering i offentlig sektor

Direktivet om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling antogs 2014. I direktivet framgår det att en europeisk standard för elektronisk fakturering ska utarbetas. En förteckning över ett begränsat antal format som överensstämmer med standarden ska tillhandahållas. Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter tar emot och behandlar elektroniska fakturor som överensstämmer med denna standard och med någon av de format som offentliggjorts. Direktivet får ses som ett led i övergången till en papperslös offentlig förvaltning.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna implementera direktivet senast den 27 november 2018 under förutsättning att standarden publicerats 18 månader före detta datum. Medlemsstaterna får skjuta upp skyldigheten att ta emot och behandla e-fakturor när det gäller myndigheter under den centrala nivån (exempelvis kommuner) till ytterligare 12 månader senare, det vill säga senast den 27 april 2019.

Under hösten 2015 kommer ett remissförfarande att äga rum kring en föreslagen standard och deadline för kommentarer är den 15 februari 2016. Arbetet med standarden genomförs inom CEN (European Committee for Standardization) i samarbete med de nationella standardiseringsorganisationerna. SKL och Ekonomistyrningsverket (ESV) samt intressenter från den privata sektorn deltar även i arbetet.

I januari 2015 gav regeringen uppdrag åt ESV att utreda förutsättningarna för att offentlig sektor enbart ska ta emot elektroniska fakturor. Uppdraget blev slutfört i maj 2015. Både myndigheter, kommuner, landsting och leverantörer inkom med synpunkter. I rapporten till regeringen föreslår ESV att det ska bli obligatoriskt för företag att sända sina fakturor elektroniskt till såväl staten såsom kommuner och landsting/regioner, dock med vissa undantag som måste bestämmas. Regeringen kommer troligen att ta upp detta i samband med implementeringen av direktivet.

Under året fortsätter det europeiska flerpartsforumet om e-fakturering sin verksamhet. Frågor rela-

terade till juridiska frågor hanteras, liksom kopplingen till standarder och spridning. Nationella forum för detta arbete finns i medlemsstaterna. Det svenska forumet drivs av Nätverket för Elektroniska Affärer (NEA) där SKL deltar.

Kommissionen: *E-upphandling, Direktiv om e-fakturering*

CEN: *Webbplats*

Regeringen: *Uppdrag att analysera konsekvenserna av ett krav på e-fakturering*

NEA: *Nationellt forum för e-faktura*

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se,

08-452 79 87

Migration, jämställdhet och mänskliga rättigheter

Utsatta EU-medborgare

Utsatta EU-medborgare är ett allt vanligare inslag i gatubilden i Sverige och andra EU-länder. I stor utsträckning kommer dessa människor från Central- och Östeuropa, och tillhör den etniska gruppen romer.

De åtgärder för att hjälpa utsatta EU-medborgare som genomförs i EU är främst kopplade till det arbete för romsk inkludering som kommissionen initierade år 2011. Sedan 2012 har alla medlemsstater en nationell strategi för romsk inkludering eller motsvarande och arbetet följs upp av kommissionen. I juni 2015 lade kommissionen fram en avstämningsrapport om implementeringen av strategierna som konstaterar att mycket arbete återstår. Europaparlamentet antog i april en resolution om antiziganism i Europa och erkännande av folkmordet på romer under andra världskriget.

SKL uppvaktade under 2014 regeringen med krav på en nationell handlingsplan för arbetet med utsatta EU-medborgare. Sedan februari 2015 har Sverige en nationell samordnare för frågan. Inför tillsättandet av den nationella samordnaren antog SKL ett ställningstagande, där EU:s roll särskilt betonades.

SKL har under våren 2015 medverkat i två workshops som kommissionen har anordnat angående samar-

te för romsk integration på lokal nivå. SKL har vid dessa arbetsmöten poängterat att arbetet med romsk inkludering framför allt måste ske i hemländerna. Vidare har mer flexibla regler för användningen av medel från EU:s socialfond, till exempel i form av transnationella och mer långsiktiga projekt, lyfts av SKL.

En slutsats och konsekvens av detta arbete är att kommissionen tillsammans med Europarådet kommer att utöka och intensiviera det gemensamma programmet ROMACT, särskilt i de EU-länder som har en stor romsk befolkning. ROMACT kommer också att få nya medel för lokalt utbyte. Lokala myndigheter i hemländerna och mottagarländerna ska kunna ansöka om bidrag för bland annat studiebesök och auskultationer för att stärka samarbetet kring romsk inkludering. Kommissionen har aviserat att lansering kan ske i början av 2016, men både tidpunkt och omfattning är oklart.

En workshop planeras till december 2015, troligtvis i Stockholm. SKL har också lyft upp frågan i den europeiska paraplyorganisationen CEMR.

Vid sidan av arbetet på EU-nivå tecknade Sveriges regering i juni 2015 ett bilateralt samarbetsavtal med Rumänien. Arbetet ska fokusera på välfärdsutveckling, barns rättigheter och jämställdhet.

SKL: Utsatta EU-medborgare

Kommissionen: Rapport om genomförandet av EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer 2015

Europaparlamentet: Resolution om romernas internationella dag

ROMACT: webbplats

Kontaktpersoner:

Leif Klingensjö, leif.klingensjo@skl.se, 08-452 78 51

Ove Ledin, ove.ledin@skl.se, 08-452 77 66

Ann Sofi Agnevik, annsofi.agnevik@skl.se, 08-452 75 40

En europeisk agenda för migration

Med anledning av att det kommer många flyktingar till EU och de katastrofer som har inträffat på Medelhavet har kommissionen konstaterat att den gemensamma politiken på migrationsområdet har varit otillräcklig. I maj presenterade därför kommissionen initiativet En europeisk agenda för migration för att samla de åtgärder som behöver vidtas framöver.

I agendan lyfter kommissionen vikten av att EU fortsatt ska vara en fristad för flyktingar och ett attraktivt alternativ för de som vill studera eller arbeta i unionen. Samtidigt betonas vikten av att skydda EU:s gränser och att skapa goda förutsättningar för ekonomiskt välbefinnande och social sammanhållning.

I migrationsagendan finns fyra pelare för en bättre migrationsförvaltning:

1. Minskade incitament för irreguljär migration.
2. En bättre gränsförvaltning som går ut på att rädda liv och säkra de yttre gränserna.
3. En stark gemensam asylpolitik.
4. En ny politik för reguljär migration för att locka arbetskraft med adekvat kompetens.

Kommissionen har också föreslagit ett antal omedelbara åtgärder. Ett av förslagen var att omplacera de flyktingar som kommer till Italien och Grekland till andra EU-länder. Förslaget var att medlemsländerna under två år solidariskt ska dela på de 40 000 syriska och eritreanska flyktingar som befinner sig där. Samtidigt föreslogs att medlemsländerna skulle ta emot 20 000 kvotflyktingar på frivillig basis under en tvåårsperiod.

Kommissionen ville också att medlemsländerna skulle tvingas ta ett solidariskt ansvar med stöd av nödklausul 78.3 i EU:s fördrag. Förslaget var att fördela flyktingar efter fyra kriterier: befolkningsstorlek, BNP, arbetslöshet och antalet mottagna inom asyl- och kvotssystem mellan år 2010–2014.

Frågan behandlades av EU-ländernas stats- och regeringschefer på ett toppmöte i juni och de enades om att ta emot sammanlagt 60 000 flyktingar de kom-

mande två åren. Rådet fick sedan i uppgift att enas om fördelningen av flyktingarna. Av de 40 000 flyktingar som kommer till Italien och Grekland enades rådet om att fördela drygt 32 000 personer med start i oktober. Kommissionen hoppas nu att medlemsstaterna ska nå en överenskommelse om de kvarvarande 8000 personerna. Gällande antalet kvotflyktingar kommer målet om 20 000 personer uppnås tack vare att Norge och Schweiz har lovat att hjälpa till.

Förslaget om att fördela flyktingar solidariskt efter de fyra kriterierna stötte dock på stort motstånd och lyckades inte få kvalificerad majoritet i rådet för att gå igenom. Istället har det beslutats att fördelningen ska ske på frivillig grund och varje medlemsland får drygt 56 000 kronor för varje flykting de tar emot. Totalt har kommissionen avsatt 2,3 miljarder euro för detta ändamål.

Sverige har lovat att ta emot det antal som kommissionen rekommenderar: 1 369 flyktingar från Italien och Grekland samt 491 kvotflyktingar.

Budgeten för Frontex gemensamma räddningsinsatser i Medelhavet (Triton och Poseidon) föreslås också utökas med det tredubbla.

I sitt så kallade linjetal i början av september i år talade kommissionens ordförande Jean Claude Juncker om flyktingkrisen och vikten av ett mer solidariskt flyktingmottagande i alla medlemsstater. Han flaggade i detta tal även för att initiativ gällande att skapa och förstärka ”de lagliga vägarna in i Europa” kommer att presenteras i början på 2016. Frågan fortsätter att hanteras och diskuteras i EU:s institutioner i och med det fortsatta kriget i Syrien och osäkerheten i området.

Kommissionen: En europeisk agenda för migration

Europeiska rådet: Slutsatser från toppmötet i juni

Rådet: Att finna lösningar på migrationstrycket, Pressmeddelande från rådets möte 14 september

Kontaktperson:

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

Diskussioner om ny jämställdhetsstrategi

Inom EU pågår diskussioner om huruvida en ny strategi för jämställdhet i EU ska tas fram. Den nuvarande femåriga strategin löper ut i slutet av 2015. Parlamentet, rådet och den svenska regeringen har ställt sig positiva till en ny strategi, och uppmanat kommissionen att innan årets slut presentera en ny strategi. Kommissionens ordförande Juncker har uttryckt en avvaktande inställning till särskilda strategier

oavsett ämnesområde då han vill att kommissionen ska fokusera på de stora lagstiftningspaketen.

Kommissionen utlyste ett öppet samråd om framtidens europeiska jämställdhetspolitik som avslutades i juli. SKL lämnade ett svar på konsultationen som kommer att finnas tillgängligt på kommissionens sida för samrådet. I konsultationssvaret välkomnar SKL en ny strategi för jämställdhet. Även CEMR och CEEP svarade på konsultationen.

SKL: *Jämställdhet i Europa*

Kommissionen: *EU:s jämställdhetsstrategi 2010-2015, Samråd om jämställdhet i EU*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Arbetet med CEMR:s jämställdhetsdeklaration

CEMR:s jämställdhetsdeklaration är ett verktyg för kommuner, landsting och regioner att integrera jämställdhetsperspektiven i det politiska beslutsfattandet och i den praktiska verksamheten. För närvarande har ca 1 500 kommuner och regioner i 33 europeiska länder undertecknat deklarationen. I Sverige har 96 kommuner och 17 landsting/regioner undertecknat den.

Pilotprojekt om indikatorer snart avslutat

Ett pilotprojekt om utveckling av indikatorer för att mäta genomförandet av jämställdhetsdeklarationen avslutas i oktober 2015 med en konferens. Nu återstår att se hur resultaten från projektet ska integreras och tillhandahållas av CEMR:s Observatory. Projektet inleddes i januari 2014 och finansieras av EU-kommissionen.

Slutrapport om den svenska finansieringen av CEMR:s Observatory 2012–2015

CEMR:s Observatory är en stödfunktion för de som har undertecknat deklarationen. Stödfunktionen består av en webbplats, ett nätverk av nationella koordinatörer som ger stöd i jämställdhetsarbetet samt en politiskt tillsatt kommitté som leder arbetet (CEMR:s Standing Committee for Equality).

Observatoriet har huvudsakligen finansierats av den svenska regeringen genom SKL:s Program för hållbar jämställdhet (HåJ). Den svenska finansieringen avslutas nu, men stödfunktionen kommer att fortsätta.

CEMR har tagit fram en slutrapport om stödfunktionen som tar upp allmänna slutsatser och rekommendationer för det framtida arbetet. I slutsatserna menar CEMR att de uppsatta målen har nåtts. Under tre år har en plattform för utbyte etablerats och stärkt medlemsorganisationerna, undertecknarna och andra aktörer i arbetet med deklarationen. Lanseringen av webbplatsen har gjort det möjligt att öka deklarationens synlighet och jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå. Stödfunktionen har också lyckats ge en bra översikt över hur deklarationen har genomförts i de olika länderna och har också använts som ett forum för att lansera nya idéer om hur man ytterligare kan utveckla arbetet.

Slutligen har arbetet med observatoriet gjort det möjligt för CEMR att få ytterligare stöd för deklarationen och den har förstärkt CEMR:s lobby- och påverkansarbete gentemot EU:s institutioner.

Slutligen har arbetet med observatoriet gjort det möjligt för CEMR att få ytterligare stöd för deklarationen och den har förstärkt CEMR:s lobby- och påverkansarbete gentemot EU:s institutioner.

Heléne Fritzon får ordförandepost i CEMR:s Standing Committee for Equality

Under perioden 2015–2018 kommer Heléne Fritzon (S), Kristianstads kommun och ledamot i SKL:s styrelse, samt Ibon Uribe, borgmästare i Galdako i Spanien, att dela på ordförande respektive vice ordförandeskapet i Standing Committee. De två första åren kommer Ibon Uribe inneha ordförandeposten och därefter tar Heléne Fritzon över. Tidigare ordförande var Ewa Samuelsson (KD), före detta vice borgarråd i Stockholm.

SKL: *CEMR-deklarationen*

CEMR: *CEMR:s Observatory*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Studier om jämställdhetspolitiken i EU-länder

Europaparlamentets utskott för jämställdhet och kvinnors rättigheter (FEMM) har tagit fram studier om jämställdhetspolitiken i ett antal EU-länder, däribland Sverige. Rapporterna ger en överblick över rådande lagstiftning, politik och praxis i länderna. Samtliga landsstudier finns tillgängliga via FEMM:s databas för studier.

Europaparlamentet: *FEMM:s studier om jämställdhet i EU-länder*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Sverige bäst på jämställdhet i EU

EU är fortfarande bara halvvägs mot ett jämställt samhälle enligt rapporten om jämställdhetsindex

2015 från EU:s Jämställdhetsinstitut (EIGE). Indexet är baserat på EU:s politiska prioriteringar och är byggt kring sex kärnområden: arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa, samt två satellitområden om våld mot kvinnor och intersektionalitet. Indexet bedömer också effekterna av jämställdhetspolitiken över tid genom en tidserie som täcker åren 2005, 2010 och 2012.

Den sammanlagda poängen för EU ökade marginellt från 51,3 (av 100) år 2005 till 52,9 år 2012. Sverige ligger främst av alla länder med ett index på 72,8 år 2005 till 74,2 år 2012.

För hela EU visar området ”makt” på det främsta framstegen, vilket stiger från 31,4 av 100 i 2005 till 39,7 år 2012. Trots detta är mäns överrepresentation i beslutsfattande positioner fortfarande allmänt utbrett i samtliga medlemsstater – både i politik och ekonomi. Område ”tid” visar den lägsta poängen i indexet. Detta belyser den ojämlika fördelningen av oavlönat arbete mellan kvinnor och män i den privata sfären. Satellitområde ”våld” visar att samhällets attityder kring våld och förtroende för samhällets institutioner i det land där våldet sker har betydelse för förklaringar om våld mot kvinnor. Det visar också på svårigheten att samla statistik för detta område.

EU:s Jämställdhetsinstitut: *Rapport om jämställdhetsindex 2015*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Verktyg för data om könsrelaterat våld

EU:s Jämställdhetsinstitut (EIGE) har tagit fram ett verktyg som ger information och statistisk data om könsrelaterat våld i EU:s medlemsländer. Syftet är att ta reda på omfattningen av olika typer av våld mot kvinnor och stödja medlemsländer att hitta lämpliga lösningar på problemet.

EU:s Jämställdhetsinstitut: *Verktyg för data om könsrelaterat våld*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Digitalisering, forskning, utbildning och kultur

Digitala inre marknaden

Den digitala inre marknaden är en av EU-kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad väntas kunna erbjuda alla sektorer i samhället stora möjligheter. Luxemburg, som innehar ordförandeskap i EU under hösten 2015, har likt EU-kommissionen gjort den digitala inre marknaden till ett prioriterat arbetsområde.

Våren 2015 presenterade EU-kommissionen en strategi för Europas digitala inre marknad. Strategin föreslår 16 åtgärder som bland annat ska ta bort nationella hinder för transaktioner och handel på nätet och skapa förutsättningar som stödjer utvecklingen mot en digital och datadriven ekonomi.

Under hösten planerar EU-kommissionen en rad initiativ, bland annat en harmonisering av lagstiftningen kring avtalsregler och upphovsrätt, en översyn kring oberättigad geografisk blockering av digitalt innehåll samt ett analysarbete kring plattformar och dess roll på marknaden. Kommissionen siktar också på en uppgörelse kring det nya dataskyddsdirektivet under 2015. Gällande roamingavgifterna inom EU ska dessa successivt fasa ut till 2017 i enlighet med den kompromiss kring EU:s nya telekomlag-

stiftning som slöts mellan kommissionen, Europaparlamentet och rådet under sommaren.

Parallellt fortsätter flera av initiativen för att skapa en digital inre marknad att samordnas inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa och EU-projektet e-SENS som ska skapa en gemensam infrastruktur och generella lösningar för utbyte av digitala offentliga tjänster över gränserna. Den digitala inre marknaden har också kopplingar till den så kallade grävförordningen som reglerar bredbandsutbyggnad, strukturfondsprogrammen, Horisont 2020, e-upphandling och e-fakturerings.

SKL: Digitalisering

Kommissionen: Digitala inre marknaden, Strategi för Europas digitala inre marknad

Kontaktperson:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se, 08-452 78 41

Samråd om en ny handlingsplan för e-förvaltning

I början av 2016 väntas EU-kommissionen presentera en ny handlingsplan för e-förvaltning för perioden 2016–2020 då den nuvarande löper ut vid årskiftet. Under hösten väntas därför en rad

konsultationer genomförs för att bestämma innehåll och riktning för handlingsplanen.

EU:s handlingsplaner för e-förvaltning har varit ett viktigt instrument för att driva modernisering av offentlig sektor inom EU. Kommuner, landsting och regioner är beroende av en väl utbyggd e-förvaltning för att kunna erbjuda en effektiv och god välfärd med hög kvalitet.

Kommissionen: *Digitala inre marknaden, Handlingsplan för e-förvaltning 2011-2015*

Kontaktperson:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se, 08-452 78 41

Aktiviteter inom Horisont 2020

Horisont 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation. Tre grundläggande prioriteringar styr utformningen av programmet: spetskompetens, industriellt ledarskap och samhällliga utmaningar. Inom framför allt de samhällliga utmaningarna finns ett flertal områden som direkt rör kommuners, landstings och regioners verksamhet.

Under 2015 har en rad aktiviteter genomförts för att stimulera kommuners, landstings och regioners deltagande i programmet. Under våren har SKL tillsammans med VINNOVA haft möten med flera regioner i Sverige och Bryssel. Under hösten kommer ett informationsmöte att hållas som är särskilt riktat till politiker och högre tjänstemän i kommuner, landsting och regioner. Mötet fokuserar på de möjligheter som finns för offentlig sektor att få finansiering från Horisont 2020.

På SKL:s webbplats finns filmer där kommuner, landsting och regioner berättar om deras erfarenheter från deltagande i programmet. Filmer från SKL:s och VINNOVA:s gemensamma seminarier, Horisont 2020 – möjligheter för offentlig sektor, finns också tillgängliga på VINNOVA:s hemsida. I SKL:s rapport Kunskapande över gränser finns sammanställningar och analyser av deltagande i tidigare ramprogram som kan ge värdefulla erfarenheter och uppslag till kommande arbete.

SKL: *Filmer om Horisont 2020, SKL:s studie Kunskapande över gränser*

VINNOVA: *Horisont 2020*

Kontaktperson:

Eva Marie Rigné, eva.marie.rigne@skl.se, 08- 452 79 37

Åtgärder inom arbetsplanen för kultur 2015–2018

Rådets arbetsplan för kultur 2015–2018 pekar ut unionens gemensamma arbete på kulturområdet och fokuserar på att främja kreativitet och innovation i de kulturella och kreativa sektorerna, hur Europas kulturarv bäst förvaltas samt att stärka den kulturella profilen i EU:s externa relationer.

Arbetsplanen anger omkring 20 konkreta åtgärder med utgångspunkt från ett antal prioriteringar, till exempel kulturarv, tillgänglig och inkluderande kultur samt främjande av kulturell mångfald. Ett gemensamt arbete med att ta fram jämförbar kvalitetsstatistik om kultur är en annan viktig prioritering i arbetsplanen.

Mot bakgrund av rådets arbetsplan antog kulturministrarna i maj 2015 rådsslutsatser som lyfter fram betydelsen av den kulturella och kreativa sektorns bidrag till samhället i vidare bemärkelse än enbart den kulturpolitiska. Avsikten är att öka kunskapen om och förståelsen för kulturens och den konstnärliga kreativitetens potential att ge upphov till innovation och synergier i andra ekonomiska sektorer.

Den öppna samordningsmetoden (Open Method of Coordination – OMC) kommer enligt arbetsplanen fortsatt vara den huvudsakliga metoden vad gäller koordinering mellan medlemsstaterna på kulturområdet. Sverige representeras i OMC-grupperna av Kulturdepartementet, Statens Kulturråd, Konstnärnämnden och Nationalmuseum. På Kulturrådets hemsida finns handböcker som arbetsgrupperna tog fram inom ramen för den föregående arbetsplanen för kultur, 2011-2014.

SKL anser att det kommunala och regionala perspektivet i EU:s arbete med kultur bör bli mer synligt. Det bör därför säkerställas tillräcklig lokal och regional representation i det nationella arbetet enligt den öppna samordningsmetoden. Idag saknas rutiner för att förankra arbetet på lokal och regional nivå. SKL avser verka för en förändring i dialog med Kulturdepartementet.

SKL: *Kultur och fritid*

Kommissionen: *Öppna samordningsmetoden – Kultur*

Rådet: *Handlingsplan för kultur*

Kulturrådet: *Kulturrådets samarbete inom öppna samordningsmetoden*

Kontaktperson:

Louise Andersson, louise.m.andersson@skl.se, 08-452 74 22

Idrottens bidrag till sysselsättning och tillväxt

På idrottsområdet har det lettiska ordförandeskapet under våren 2015 haft fokus på idrottens bidrag till sysselsättning och tillväxt. Rådsslutsatser har antagits som lyfter fram de olika färdigheter som enskilda kan förvärva genom deltagande i idrott. Medlemsstaterna, kommissionen och intressenter inom idrotten uppmanas till ett brett fält av insatser för att främja idrottens bidrag till sysselsättning och tillväxt.

Det luxemburgska ordförandeskapet kommer under hösten 2015 att fokusera på främjandet av fysisk aktivitet i de tidiga skolåren. Ordförandeskapet vill också stärka arbetet med att utveckla möjligheten för så kallade "dubbla karriärer" för unga idrottare, samt idrottsrelaterade yrkens positiva inverkan på ekonomin.

I början av september arrangerades även den första årliga europeiska veckan för idrott med aktiviteter för att främja rörelse och idrottande i Bryssel och i medlemsstaterna. Tanken är att genom temaveckan och idrottsaktiviteter uppmärksamma och främja folkhälsa och integration.

SKL: Kultur och fritid

Kommissionen: Europeiska veckan för idrott

Rådet: Rådets slutsatser "Idrott - en sporre till innovation och kvalitet"

Kontaktperson:

Louise Andersson, louise.m.andersson@skl.se, 08-452 74 22

Förslag på nya prioriteringar för EU:s strategiska ram för utbildning

Utbildning 2020 är den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete och syftar till att stödja utvecklingen av utbildningssystemen i medlemsstaterna. Strategin genomförs genom den så kallade öppna samordningsmetoden, bland annat genom främjandet av ömsesidigt lärande, utbyte av god praxis, nationella reformer och verktyg på EU-nivå. Utbildning 2020 är en del av Europa 2020-strategin och ska bidra till att dels medlemsstaterna når målen på utbildningsområdet, dels till strategins måluppfyllelse för sysselsättning, social inkludering och forskning och innovation.

Inom Utbildning 2020 har EU-länderna satt upp fyra strategiska mål:

- › Att göra livslångt lärande och rörlighet till verklighet.
- › Att förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet.
- › Att främja lika möjligheter för alla, social sammanhållning och aktivt medborgarskap.
- › Att öka kreativiteten och innovationsförmågan, inklusive företagandena, på alla utbildningsnivåer.

Till de strategiska målen finns tretton prioriterade områden som ska bidra till att uppfylla de strategiska målen samt de mål som ställts upp i Europa 2020-strategin. Varje år utvärderas EU-ländernas framsteg och ges tillhörande rekommendationer.

I slutet av augusti presenterade kommissionen en rapport med förslag på nya prioriteringar för det europeiska utbildningssamarbetet år 2015-2020. De tretton prioriteringarna föreslås minska till sex nya:

1. Relevanta och högkvalitativa färdigheter och kompetenser, med fokus på läranderesultat som främjar anställbarhet, innovation och aktivt medborgarskap.
2. Inkluderande utbildning, jämlikhet, likabehandling och främjande av medborgerliga kompetenser.
3. Öppen och innovativ utbildning för alla, helt anpassad till vår digitala era.
4. Ordentligt stöd till pedagoger.
5. Öppenhet och erkännande av färdigheter och kompetenser för att uppmuntra till rörlighet för studenter och arbetstagare.
6. Långsiktigt arbete med investeringar, resultat och utbildningssystemens effektivitet.

Enligt det luxemburgska ordförandeskapets tidplan planeras utbildningsministrarna anta rapporten i november 2015.

Kommissionen: Rapport om nya prioriteringar för det europeiska utbildningssamarbetet, Utbildning 2020

Kontaktperson:

Mats Söderberg, mats.soderberg@skl.se, 08-452 79 42

SKL:s prioriterade EU-frågor 2015

SKL:s styrelse har antagit tolv prioriterade EU-frågor som förbundet ska driva under 2015. Dessa ingår även i SKL:s verksamhetsplan för 2015. För varje prioriterad fråga finns ett antal viljeriktningar som förbundet ska verka för.

SKL:s prioriterade EU-frågor

I. Översyn av Europa 2020-strategin

- › SKL ska verka för ett förstärkt deltagande av kommuner och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter, på nationell och europeisk nivå.
- › SKL ska verka för att säkerställa ett lokalt och regionalt inflytande vid en eventuell revidering av de nationella målen.

II. Den digitala inre marknaden

- › SKL ska aktivt bevaka kommuner och landstings intressen i initiativ för en digital inre marknad och verka för att möjliggöra ett aktivt deltagande från medlemmarna.

III. Energi och klimat – En robust energiunion med en framåtblickande politik för klimatförändringar

- › SKL ska verka för att genomförandet av dessa förslag blir ändamålsenligt och inte onödigt detaljstyrande för lokal och regional nivå så att medlemmarna får goda möjligheter att bedriva ett offensivt arbete med klimat och energieffektivisering.

IV. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

- › SKL ska bevaka kommuner och landstings intressen i utarbetandet av strategin för den inre marknaden och verka för att möjliggöra ett aktivt deltagande från medlemmarna.
- › SKL ska särskilt uppmärksamma utvecklingen när det gäller statsstödsreglernas tillämpning ifråga om infrastrukturinvesteringar och luftfart.

V. Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA

- › SKL ska verka för att synliggöra TTIP:s betydelse i förhållande till offentligt finansierad verksamhet så att organisationsfriheten och den kommunala självstyrelsen inte träds för när.

VI. En ny och balanserad europeisk migrationspolitik

- › SKL ska verka för ett fortsatt kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna avseende frågor som rör såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bl.a. inom ramen för det nätverk som CEMR har startat.
- › SKL ska bevaka implementeringen av den gemensamma asylpolitiken och vad den får för konsekvenser på lokal och regional nivå.
- › SKL ska inom ramen för prio-frågan ”Nyanländas etablering – en investering för framtiden” verka för att kommuner och landsting får rätt förutsättningar att bedriva ett framgångsrikt integrationsarbete. Ett framgångsrikt integrationsarbete är tillväxtfrämjande, bidrar till att klara vårt framtida arbetskraftsbehov och välfärdens framtida finansiering.

VII. Utsatta EU-medborgare

- › SKL ska verka för att den svenska regeringen utifrån olika aspekter ytterligare och tydligare tar upp detta med både berörda länders regeringar och den politiska ledningen i EU. Ett sätt att samla och stärka arbetet kan vara att EU tillsätter ett särskilt sändebud för insatser gällande medlemsstaternas nationella strategier för romsk inkludering.

- › SKL ska inom ramen för sitt internationella arbete via lämpliga organisationer och forum lyfta frågan och sträva efter samarbete på denna nivå.

VIII. Översyn av luftpolitiken

- › SKL ska verka för att ett bra system för uppföljning och tillsyn är på plats i tid för att SKL:s medlemmar ska kunna bedriva en effektiv tillsyn.
- › SKL ska bevaka att kraven på små förbränningsanläggningar inte blir helt orealistiska för kommunala/landstingskommunala anläggningar i Sverige.

IX. Resurseffektivitet och avfall

- › SKL ska verka för en hög men realistisk ambition där förslagen är anpassade till medlemsstaternas kraftigt varierande nivå på avfallshantering.
- › SKL ska verka för att kommissionen tar fram förslag som säkerställer mer grundläggande krav på medlemsstaternas avfallshantering.
- › SKL ska fortsatt betona och utveckla kraven på minskad deponering.
- › SKL ska verka för att kommissionen ytterligare utvecklar de delar som handlar om förebyggande av avfall.
- › SKL ska verka för att ett ambitiöst men realistiskt mål för materialåtervinning ska gälla för unionen som helhet och att de enskilda medlemsstaterna nivåer följs genom ett styrningssystem.

X. Översyn av arbetstidsdirektivet

- › SKL ska verka för införande och tydliggörandet av begreppen ”on-call time” samt ”inactive part on-call time” i arbetstidsdirektivet. Direktivet bör ändras så att jour inte är att jämställa med arbetad tid vid tillämpningen av direktivets olika artiklar.
- › SKL ska verka för att de möjligheter som finns för kollektivavtalslösningar idag i direktivet kvarstår.
- › SKL ska verka för att arbetstid och schemaläggning hanteras lokalt.

XI. Sammanhållningspolitik

- › SKL ska verka för ett reellt inflytande från lokal och regional nivå i genomförandet av fonderna.
- › SKL ska verka för att besluts- och övervakningskommittéer för de olika programmen besätts av lokala och regionala representanter.
- › SKL ska verka för att stärka kunskapen hos våra medlemmar vad gäller såväl Europa 2020 och Östersjöstrategin som olika program.
- › SKL ska verka för att samla erfarenheter från den process som inom kort avslutas vad gäller utformning av partnerskapsöverenskommelse och program för att tidigt kunna påverka inriktningen på nästa programperiod.

XII. EU:s urbana agenda

- › SKL ska verka för att subsidiaritetsprincipen fortsatt skall gälla i arbetet med den urbana agendan.
- › SKL ska verka för att städer/kommuner skall kunna vara mer delaktiga i EU:s beslutsprocess.
- › SKL ska verka för att kommissionen på ett bättre sätt samordnar sektorerna inom stadsutveckling på EU-nivå.

Ordlista

A

Acquis communautaire

Detta franska begrepp syftar på hela EU:s regelverk, dvs. medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

- › Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område.
- › Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera.
- › Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras.

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, dvs. Ständiga representanternas kom-

mitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

E

EES

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilt känsliga områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välbefinnande i

EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företrädas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bl.a. efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 18 medlemsstater som ingår i euro-området. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 353 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bl.a. Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bl.a. transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträdades EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje med-

lemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den s.k. tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för 6 år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna och mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- › Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958
- › Europeiska enhetsakten 1987
- › Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- › Amsterdamfördraget 1999
- › Nicefördraget 2003
- › Lissabonfördraget 2009

När man talar om ”fördragen” syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K

Kommissionen

Se Europeiska kommissionen.

Kvalificerad majoritet

Kvalificerad majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut skall antas när frågor behandlas. Kvalificerad majoritet i rådet innebär att dels 255 röster av 345, dels en majoritet av medlemsstaterna, eller i vissa fall två tredjedelar, av antalet medlemsstater samt, om en medlemsstat begär det, att länder som representerar 62 procent av EU:s befolkning ska stå bakom ett förslaget för att det ska antas.

Fr.o.m. den 1 november 2014 ersattes dagens kvalificerade majoritet med så kallad dubbel majoritet vilket definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

L

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bl.a. att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska

frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, dvs. att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKL som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M

Maastrichtfördraget

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Luxemburg innehar ordförandeskapet under hösten 2015 och Nederländerna under våren 2016. Sverige var ordförande andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Vad gäller utrikes- och säkerhetspolitiken har par-

lamentet dock ingenting att säga till om. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutandeförfarandet”.

P

Pelare

De tre pelarna avsåg tidigare indelningen av EU:s verksamhet i skilda politikområden. Denna indelning avskaffades när Lissabonfördraget trädde i kraft 2009. Den första pelaren, EG, rörde bl.a. den inre marknaden och EMU. Beslut fattades enligt ”gemenskapsmetoden” och involverade kommissionen, parlamentet och rådet.

Den andra pelaren omfattade den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), där beslut fattades av rådet ensamt.

Den tredje pelaren innefattade det polisiära och straffrättsliga samarbetet, där rådet ensamt fattade besluten.

Olika beslutsprocesser användes i de olika pelarna. Den första pelaren var överstatlig och rådet fattade oftast beslut med kvalificerad majoritet. Inom de andra pelarna, som var mellanstatliga, hade även medlemsstaterna initiativrätt och rådet var tvunget att fatta sina beslut med enhällighet, det vill säga att alla länder hade vetorätt.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska man välja den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärendet eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen i Strasbourg. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 350 politiker från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådgör ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådgöras på ett stort antal områden, bl.a. ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- ✦ Förfordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser.
- ✦ Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas.
- ✦ Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat.
- ✦ Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar.

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade strukturfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (s.k. autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Strukturfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen

av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- 1973: Danmark, Irland och Storbritannien.
- 1981: Grekland.
- 1986: Portugal och Spanien.
- 1990: Forna Östtyskland
- 1995: Finland, Sverige och Österrike.
- 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.
- 2007: Bulgarien och Rumänien.
- 2013: Kroatien

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till ett handlingsprogram för EU på det berörda området.

Ö

Öppna samordningsmetoden

På många politikområden (exempelvis utbildning, kultur, pensioner och hälsovård) fastställer medlemsstaterna sin egen nationella politik, istället för att tillämpa EU-lagstiftning. De enskilda regeringarna kan emellertid dra nytta av att dela med sig av information, anta bästa praxis och samordna sin nationella politik. Detta sätt att lära av varandra kallas den öppna samordningsmetoden.

Överstatlig

Detta uttryck betyder "på en nivå över medlemsstaterna", i motsats till "mellanstatlig". Många EU-beslut fattas på överstatlig nivå, vilket innebär att de är bindande för medlemsstaterna.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbportal: europa.eu
Europeiska rådet: european-council.europa.eu
Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu
Europaparlamentet: europarl.europa.eu
Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se
Europeiska kommissionen: ec.europa.eu
Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden
Kommissionens samråd: ec.europa.eu/yourvoice/consultations
EU-domstolen: curia.europa.eu
Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu
Regionkommittén: cor.europa.eu
Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu
Europeiska centralbanken: ecb.int
Europe Direct: ec.europa.eu/eurodirect
EURLex, EUlagstiftning: eur-lex.europa.eu
EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oel

Ordförandeskapet

Luxemburgska ordförandeskapet, hösten 2015: www.eu2015lu.eu/

Svenska regionkontor i Bryssel

City of Malmö EU Office: malmo.se
Central Sweden European Office: centralsweden.se
Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se
Mid Sweden European Office: midsweden.se
North Sweden European Office: northsweden.eu
Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu
Region Östergötland: www.regionostergotland.se/EU
Skåne European Office: skane.se
Skånska kommunförbundet: kfsk.se
Småland Blekinge South Sweden: smalandsblekinge.se/bryssel
Stockholm Region: stockholmregion.org
Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu
CEMR: ccre.org
CLRAE: coe.int/congress
EU-upplysningen: eu-upplysningen.se

SKL - EU och internationellt

Följ SKL:s EU och internationella arbete via vår webbplats och Twitter. På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer ca fem gånger per år.

SKL, EU och internationellt: www.skl.se/eu
Twitter: [@skl_eu](https://twitter.com/skl_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Ekonomi och styrning

Lena Svensson	08-452 76 45	lena.svensson@skl.se
Mattias Lundbäck	08-452 76 86	mattias.lundback@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	--

Utbildning och arbetsmarknad

Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.hatlevoll@skl.se
---------------	--------------	--

Tillväxt och samhällsbyggnad

Helena Gidlöf	08-452 73 77	helena.gidlof@skl.se
---------------	--------------	--

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	--

Digitalisering

Per-Erik Nyström	08-452 78 41	per-erik.nystrom@skl.se
------------------	--------------	--

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Karin Flordal	08-452 77 72	karin.flordal@skl.se
Gabriel Werner	08-452 77 98	gabriel.werner@skl.se
Louise Andersson	08-452 70 97	louise.andersson@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Annika Lindberg	08-452 71 63	annika.lindberg@skl.se
Marcus Holmberg	+32 2 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se
Helena Lagerholm	+32 2 549 08 65	helena.lagerholm@skl.se
Kristin Ivarsson	+32 2 549 08 63	kristin.ivarsson@skl.se

På gång inom EU

Hösten 2015

Två gånger per år ger Sveriges Kommuner och Landsting ut skriften På gång inom EU. Här hittar du information om det senaste som har hänt – och som kommer att hända – inom EU:s institutioner som på ett eller annat sätt påverkar kommuner, landsting och regioner. I den här utgåvan kan du bland annat läsa om energiunionen, EU:s agenda för migration och arbetet för ut-sätta EU-medborgare. I den här utgåvan presenterar vi också Sveriges nya delegation i Europeiska regionkommittén.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-294-2